Всеукраїнська громадсько-політична і літературна газета

КРИМСЬКА СВІТЛИЦЯ

Видається у Сімферополі | № 32 (83) Субота, 13 серпня 1994 р. | Ціна договірна

Сьогодні в номері:

2 стор.

ПРАВДА ПРО ДЕПОРТАЦІЮ ЕКОЛОГІЯ І МИ

3 стор.

ЛІТОПИСЕЦЬ ПОДВИГУ ЗАХИСНИКІВ НЕБА ВЕСЕЛИМ ПЕРОМ

4 стор.

ЦІКАВИНКИ ПРОГРАМА ТЕЛЕБАЧЕННЯ

ЗАКЛИК

громадських організацій українців Південного Криму щодо захисту української мови

Першим законом новостворених Республіки Крим зовсім невипадково був далекосяжний закон про освіту, за яким російській мові надано статус офіційної. Щоправда, дітям неросійських груп населення, коли воно того бажає, поблажливо дозволяється вивчати рідну мову факультативно, якщо у школи є для цього відповідні умови. Такі умови має визначати адміністрація школи без підтримки уряду.

Два роки чинності цього «валуєвського» закону виявили його шовіністичну суть, спрямовану на суцільне зросійщення населення і знищення національної ідентичності перш за все українців. Отже, кримські українці не з чуток знають, що таке російська офіційна мова в українській національній державі.

Саме російською мовою українців катували протягом кількох століть.

Саме ця мова стала найжахливішим знаряддям гноблення нашого народу.

Саме цією мовою велися звірячі слідства і фабрикувались вироки НКВС, МДБ і КДБ СРСР щодо мільйонів безвинних жертв нашого народу.

Саме цією мовою за вказівкою Сталіна був написаний наказ Берії та Жукова про депортацію нашого народу з рідної землі після збирання врожаю 1944 року.

Саме цією мовою проклинають кращих синів і дочок України несамовиті російські великодержавні шовіністи і українські перевертні.

Саме ця мова почала шалено поширюватись в урядових колах України після неправедної перемоги на виборах спочатку провідника соцпартії О. Мороза і згодом — комуністичного парторга Л. Кучми. Цей останній, колишній селянський хлопець, зрадив мову своїх батьків, а коли став главою держави, то спіпкується мовою колонізаторів навіть із селянами.

Ось чому стурбовані намірами Л. Кучми надати Україні російській мові так званий офіційний статус і тим самим перетворити мову українців на мертву та завдати смертельного удару нашій нації. Адже відомо, що доки існує мова, доти існує народ — носій цієї мови.

Світовій історії ще не відомі приклади такого ворожого, яничарського ставлення глави держави до рідної мови, власного народу.

За всіма ознаками перших кроків президента Кучми складається враження, що він має намір виконати імперське замовлення щодо неоколонізації України, яке не вдалося реалізувати прем'єр-міністрові Кучмі. Схоже й на те, що Л. Кучма відпрацьовує неприховану фальсифікацію виборів, яка була зі знанням справи, по-сталінському, забезпечена проросійськими організаторами у Криму та в інших регіонах при активній підтримці російських засобів масової інформації.

Рішуче вимагаємо припинити зазіхання глави Української держави на українську мову!

Закликаємо український народ, світову громадськість до активної підтримки нашої тривоги за долю мови стародавнього народу!

В Україні державна і офіційна мова — українська!

Голова Координаційної ради українців Південного Криму Т. КОЗЛОВ.
Заступник голови Ялтинського міського товариства «Просвіта» М. ДОБРОДІЙ.
Голова Алуштинської міської організації УРП В. ЛЕОНТОВИЧ.
Голова Ялтинської міської організації УРП О. ЗУБ.
Голова Союзу українок Ялти С. КОЧЕРГА.

24 липня 1994 року.

ЩО ШОВІНІЗМУ В СЕВАСТОПОЛІ МОЖНА, ТЕ УКРАЇНЦЯМ — ЗАСЬ

Севастопольська влада фактично оголосила війну всьому українському. Третього серпня міськрада розповсюдила заяву з приводу другого конгресу громадян України Севастополя, що відбувся 17 липня. Прагнення українців відчувати себе господарями на власній землі севастопольські депутати розцінили як «неприкритий націоналізм». Міськрада заявила, що не допустить функціонування української Севастопольської громадянської ради.

В той же час севастопольські депутати «проковтнули» заяву Сергія Бабуріна. Виступаючи перед моряками Чорноморського флоту та жителями міста, російський парламентарій сказав, які б рішення не приймалися в Києві та Москві, Крим був, є і буде російським.

НА ЧОТИРИ СЕЛА — ОДНЕ ТИСЯЧОЛІТТЯ

Тисячоліття від дня заснування спільно відзначатимуть у серпні чотири села Косівського району Івано-Франківської області: Верхній Березів, Середній Березів, Нижній Березів та Баня-Березів.

У програмі — науково-практична конференція, літературно-мистецьке свято та зустрічі з уродженцями цих сіл. А земляків березівчани мають знаменитих. Це приятель і соратник Івана Франка Кирило Геник, автор історії Березова, січовий стрілець і вояк УПА Іван Кузич-Березовський та сучасний український поет Іван Малкович.

КОЛИ ПОЇЗД ПІШОВ...

Через два тижні після виборів голови Жашківської міськради Черкаської області в смітєвій урні біля однієї з виборчих дільниць знайдено майже півсотні бюлетенів.

Усі вони були підписані членами територіальної виборчої комісії; прізвище одного з двох кандидатів — викреслено. Якщо й на інших дільницях голосування проходило за подібним сценарієм, то зрозуміло, яким чином переміг комуніст Михайло Філіповський.

Як повідомив «Рух-прес» депутат Жашківської міськради, голова районного Руху Володимир Шерстяк, у місті додатково заготовили велику кількість бюлетенів, у яких залишили прізвище нинішнього голови. Аби під час підрахунку кількість бюлетенів збігалася з кількістю виборців, надлишок викинули.

Коли на сесії райради лідер місцевого Руху показав знайдені бюлетені і зажадав пояснень, то у відповідь почув від заступника голови Ради: «Сходіть з ними до одного місця. Поїзд пішов».

Рух-прес.

Сучасний кримський сюжет.

Фото **Костянтина ДУДЧЕНКА.**

НАШІ ЗЕМЛЯКИ

Олександр Никифорович Чуксін, якого ви бачите на знімку нашого фотокореспондента Костянтина Дудченка, — людина незвичайної долі.

Він — ветеран Великої Вітчизняної війни, кавалер ордена Леніна, трьох орденів Бойового Червоного Прапора, багатьох інших нагород; колишній військовий льотчик, нині підполковник у відставці. А ще ж він — професійний письменник, автор книг повістей і романів.

Про життєвий та творчий шлях О. Н. Чуксіна, а також його нове оповідання, читайте на 3-й сторінці.

ПРОЩАЙ, ЄВРОПО!

У розпорядження Рух-прес надійшли копії двох документів: запис розмови Голови Верховної Ради України Олександра Мороза з міністром закордонних справ Росії Андрієм Козирєвим, проект Протоколу про консультації та співробітництво між Міністерством закордонних справ Російської Федерації та Міністерством закордонних справ України.

Зустріч проходила 27 липня в українському посольстві у Москві, в присутності кількох високопоставлених українських та російських державних чинників і посла України в Росії Володимира Крижанівського.

Вже на початку розмови Олександр Мороз поставив під сумнів здатність України самостійно проводити зовнішньополітичну діяльність: «...ми повинні попередньо консультуватись і до певної міри координувати наші дії у міжнародних організаціях».

Безумовно, це не могло не сподобатись Андрієві Козирєву. Він наголосив на необхідності спеціальної угоди. За нею, сказав міністр, наші (російські та українські — **Т. З.**) дипломати не робитимуть жодного кроку без взаємних консультацій або щонайменше — без попередження про односторонню дію. Після цього можна задля чужого ока зробити вигляд, що повідомлена сторона не знає про те. Це вже справа тактики.

Мабуть, бажаючи ще більше сподобатися російському міністрові та зміцнити свої позиції в московського керівництва, Олександр Мороз заявив, що «наші стосунки виграли б, якби наші країни надавали матеріальну допомогу одна одній (!) за кордоном». У першу чергу це стосується дипломатичних установ — допомоги у вигляді приміщень, зв'язку, транспорту.

Але тут Андрій Козирєв вирішив поставити Голову Верховної Ради України на місце. Сказавши, що повністю підтримує ці пропозиції, російський міністр висунув свої умови. Мовляв, щодо представництв за кордоном Москва не має нічого проти, але навіть мови не може бути про перехід цих будівель у власність України. Тільки оренда.

Цікаво, чи консультувався Олександр Мороз перед цією розмовою зі спеціалістами нашого зовнішньополітичного відомства? Адже саме співробітникам МЗС доведеться впроваджувати його ініціативи. А значна їх частина навряд чи буде корисною для України.

Зокрема, у четвертій статті проекту Протоколу записано, що «Сторони безпосередньо або через свої посольства будуть інформувати одна одну про важливі питання своєї внутрішньої та зовнішньої політики, про свої підходи та позиції щодо основних міжнародних проблем».

Отже, Міністерство закордонних справ України не зможе зробити жодного кроку, попередньо не погодивши його з Москвою, що навряд чи буде до вподоби нашим дипломатам. Та й, зрештою, як же Конституція, Декларація про державний суверенітет, Акт про державну незалежність? Може, для Голови Верховної Ради України вони не є обов'язковими для виконання?

Як практичне запровадження домовленостей між Олександром Морозом та Андрієм Козирєвим можна розглядати найважливіші політичні події, які відбудуться найближчим часом. За інформацією з достовірних джерел, 17-18 серпня у Москві мають пройти російсько-українські переговори щодо остаточного вирішення долі Чорноморського флоту. А кульмінацією може стати візит президента Росії Бориса Ельцина до Києва, запланований на кінець вересня. Передбачається, що саме тоді буде підписано договір про дружбу і співробітництво між Україною та Росією.

Щодо «дружби», то ми вже добре знаємо, яка вона. Якщо й «співробітництво» буде подібним, євроазійського союзу нам не уникнути. І тоді — прощай Європо.

Тарас ЗАХАРУК.
Рух-прес.

НОВИНИ

ДО МИНУЛИХ ЧАСІВ

закликає повернутися жителів Роздольненського району місцева влада. Річ у тім, що в районному бюджеті немає коштів для пільгового забезпечення паливом працівників освіти та охорони здоров'я. Їм доведеться купувати вугілля за ринковими цінами, а це — чималі гроші.

Але ж палива за сім місяців надійшло до району лише 64 відсотки від потреби. Тому в прийнятому рішенні райвиконком радить населенню згадати минулі часи, коли для опалювання домівок використовували «нетрадиційне паливо» (мовою документа), тобто кизяк. А щоб у сільрадах, колгоспах та радгоспах керівники не дрімали, то їх зобов'язали за допомогою бартеру скористатися безпосередніми зв'язками з шахтами.

ПОРАЗКА М. БАГРОВА

Які б круті віражі не виписував виборчий марафон, але наслідок залишається нульовим: вибори народних депутатів України по Роздольненському округу № 41 завершилися безрезультатно.

За мандат нардепа тут 7 серпня змагалися, як відомо, «батько кримської автономії» Микола Багров та колишній випускник — відмінник університету марксизму-ленінізму, директор радгоспу імені Шевченка Михайло Нижников. Учитель та учень.

Виборці, мабуть, довго міркували, кому віддати перевагу. Бо голосування дало обом кандидатам майже однакові підсумки: по тридцять з лишком відсотків від списково-го складу електорату.

Що вплинуло на волю виборців, невідомо. Їм у разі обрання Багрова обіцяли тотальну газифікацію та інші блага. Нижников теж не скупився на обіцянки. Багров переміг суперника лише на 265 голосів, шість відсотків громадян голосували проти обох кандидатів, тому й лишилося вільним одне з кримських крісел у залі ВР України — жоден з претендентів не набрав 50 відсотків від числа виборців, що взяли участь у голосуванні.

На виборах президентів України та Криму виборці давно визначились, з ними все ясно. Але ж до виборців у Верховну Раду України ставлення просто-таки цікаве: вже не хочуть обирати ні демократів, ні партократів. Від старого відхрестились, до нового ще не дійшли. А може,, вважають, що не потрібні їм депутати в Києві. Тоді чого голосувати?

Наш кор.

Є ПОЛІТИЧНА СИЛА В ЯЛТІ

Саме про це засвідчили звітно-виборчі збори Ялтинської організації Української республіканської партії, які відбулися 6 серпня.

У звітній доповіді, з якою виступив її голова Олексій Зуб, зазначалось, що за звітний період зроблено чимало добрих справ. Насамперед члени УРП були на висоті в боротьбі з сепаратистськими силами. Свою вагому дещицю вони внесли у підготовку і проведення першого Конгресу українців Південного берега Криму. Члени УРП беруть активну участь у роботі ялтинського клубу «Виборці і депутати», добрі справи якого відомі жителям Ялти.

Однак були й недоліки, які істотно позначилися на результатах діяльності. Не вдалося досягти злагоди у лавах організації. Часом членам УРП доводилось брати на себе функції інших українських громадських і культурологічних організацій, що відволікало їх від виконання суто партійних справ.

У роботі зборів взяв участь голова Кримської організації УРП Олександр Федоренко. Головою УРП м. Ялти обрано Олексія Зуба.

Наш кор.

УСТАНОВЧІ ЗБОРИ

В Ялті відбулися установчі збори Ялтинської районної організації Руху. На них обговорювалось питання про основні напрями діяльності та політичну ситуацію в місті. Головою організації обрано Георгія Околька.

ЦІЛІ БЛОКУ «РОССИЯ» ЛИШАЮТЬСЯ НЕЗМІННИМИ

Про це заявив на прес-конференції у Сімферополі Голова Верховної Ради Криму С. Цеков

В цілому робота Верховної Ради Криму, як це не дивно, оцінена Цековим позитивно: було проведено 52 пленарні засідання та 16 засідань Президії ВР Криму.

Було прийнято 95 постанов, 6 законів тощо. Звичайно: цифра вражає, але слід зауважити, що постанови та закони, які приймав парламент автономної республіки, як правило, були спрямовані на створення певного політичного іміджу. Це відомі закони про «Відновлення конституційних основ Республіки Крим», про кримську міліцію та інші, які аж ніяк не були спрямовані на підвищення добробуту населення Криму. Навпаки, прийнявши постанову про забезпечення депутатської діяльності, тобто подбавши про себе, парламентарі не прийняли жодного закону чи постанови, спрямованих на розвиток економіки Криму.

Цеков визначив значне потепління у відносинах між Києвом та Сімферополем, але це носить неофіційний характер. Одначе це не означає зміни курсу керівництва Криму. «Ми не відступимо від цілей передвиборчого блоку «Россия». Основна мета — відновлення єдності з Росією: духовної, економічної та політичної. Для цього ми докладемо всіх зусиль».

Численні візити московських емісарів до Криму та їхні виступи на сесії автономного парламенту, з трибуни якого вони ллють бруд на Україну, Цеков визначив як схвальні та в цілому позитивні, як такі, що допомагають «...у налагодженні взаємних зв'язків між Кримом і Росією». «Ми сподіваємось на співпрацю з усіма органами державної влади Росії, а також з політичними партіями та громадськими організаціями», заявив він.

Сергій ПАВЛІВ.

КОМУ ЭТО ВЫГОДНО?

В последнее время определенными кругами активно нагнетаются страсти вокруг существующего, по их мнению, противостояния между западными и восточными регионами Украины.

Инициаторами их, как и раньше, являются люди, которые так или иначе причастны к событиям 50-х годов в Западной Украине. Они были либо непосредственными участниками этих событий в составе войск НКВД, либо являются детьми и внуками «героев» событий, или введенными в заблужденье советской пропагандой.

Среди них нередко встречаются и украинцы восточных областей, которые, завербованные войсками НКВД СССР, попытались на штыках нести свои тлетворные коммунистические идеи в города и села Западной Украины, используя известные лозунги завоевателей: «разделяй и властвуй» или «уничтожай украинцев руками самих же украинцев».

Все эти рыцари «плаща и кинжала» не могут смириться с тем, что им пришлось восвояси уйти с Западной Украины, хотя именно они там натворили немало. Их «классовая» ненависть еще долго будет чадить и отравлять межнациональные отношения по всей Украине.

По их сценарию, в каком бы ты регионе Украины не жил, стоит только заговорить на украинском языке — тут же услышишь их привычное шипение: «У-у-у, бандеровцы!»

Не пора ли положить конец этому явлению и в соответствии с международными правовыми нормами привлечь их к судебной ответственности за разжигание межнациональной ненависти?

Е. НИКОЛАЕВ.
г. Никополь
Днепропетровской области.

Очима діяча діаспори

ВЕЛИКА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

Інтерв'ю з видатним українським політичним діячем, одним із засновників Української Головної Визвольної Ради п. Мирославом Прокопом, автором твору «Україна і українська політика Москви». Записано під час відзначення 50-річчя УГВР у Львові.

М. Прокоп, член і активний учасник визвольної боротьби проти гітлерівської окупації України, деякий час проживав у Києві, в сім'ї відомого борця і політичного діяча ще з часів Центральної Ради і Директорії Кирила Осьмака.

У повоєнні роки, мешкаючи у Нью-Йорку, М. Прокоп — публіцист і політичний діяч — очолював діяльність УГВР за кордоном.

— Пане Мирославе! Є прохання, щоб Ви сказали кілька слів для читачів часопису «Кримська світлиця».

— У першу чергу я хочу привітати читачів «Кримської світлиці», а загалом — всіх українців, які живуть у Криму, з їхнім прив'язанням до українських традицій, до української культури, до української мови, і хотів би також закликати їх і надалі бути настільки стійкими, щоб заставити ширші кола в Криму повністю збагнути і прийняти як факт: Крим є складовою частиною Української держави, і в Українській державі забезпечені правами не тільки українці, а також всі національні меншості.

Україна відома тим, що вона намагається утримувати добросусідські взаємини зі всіма народами, і таким чином весь український народ разом з українцями в Криму і з населенням півострова в цілому доцінювали б вартість існування в рамках одної держави, в якій пошановуються права всіх громадян, кожного громадянина, незалежно від національності, раси чи релігії. Зокрема, я хотів би ще раз закликати українців до прямого збереження традицій славного нашого минулого.

— Як Ви з точки зору політолога, українця з діаспори оцінюєте зміни президентства в Україні?

— Безперечно, Кравчук явився українським державником, він твердо боронив принципи незалежної України, він був проти будь-яких змін кордонів. Речі, які були визнані інтернаціональною спільнотою, одинокі. Кого можна вважати винятком, так це російських шовіністів, які не шанують права українського народу і національних меншин, які б воліли жити у своїй державі, правити самі собою без будь-якого керівництва сторонніх сил, цебто зокрема з боку Москви. Таким президентом виявився Кравчук. На жаль, умови, які він перебрав, спадщину комунізму довели до того, що сьогодні економічне становище держави доволі складне.

— Як Ви оцінюєте перші дії президента Кучми?

— Люди прийшли на вибори, думаючи, що новий президент введе якісь зміни, в тій надії вони голосували за Кучму. Очевидно, це був радше протест проти економічних труднощів, а не протест проти самої української державності. Першого грудня 1991 року всі одностайно проголосували за незалежність України. Якщо Кучма твердить, що буде домагатися поєднання сходу і заходу в одній Українській державі, то особливо важливо, щоб він боронив принципи державної незалежності без будь-якого втручання сторонніх чинників, без прозорих кордонів, без ліквідації усіх митних кордонів, бо кожна держава, яка хоче економічно існувати, мусить боротися перед впливом сторонніх чинників.

Звичайно, заява Кучми, яку він зробив, коли перебирав уряд, вносить занепокоєння громадськості, але будемо надіятися, що, будучи головою Української держави, він усвідомлює те, що відповідає за велику європейську державу, за народи, які в цій державі живуть і не схоче бути сателітом, залежним від сторонніх чинників, Москви чи будь-кого.

— А заява Кучми щодо державної мови!

— В кожній державі повинна бути одна державна мова. Якщо йдеться про національні меншості, вони повинні шанувати українську державну мову, але рівночасно держава пошановує і їхні права, їхню мову в тих округах, у яких вони мають більшість, щоб їхня мова була на таких умовах, як і українська.

— Пане Мирославе! Прийміть заздалегідь подяку від численних читачів «Кримської світлиці».

Інтерв'ю записав Роман НОВОСАД.

Примітка: у статті збережено стиль української мови діаспори.

Осип ГОРНОВИЙ

ЗНИЩУЮТЬСЯ НЕ ОДИНИЦІ, А ЦІЛІ НАРОДИ

У це важко повірити, але трагедія, що трапилася з кримськотатарським народом у травні 1944 року, не знайшла свого відображення на сторінках тодішньої радянської преси. По суті, люди в основному «от Москвы до самых до окраин» взнали про «переселення» кримських татар тільки 26 квітня 1946 року, коли газети опублікували закон Верховної Ради РРФСР про ліквідацію Чечено-Інгушської АРСР і про перетворення Кримської АРСР у Кримську область. Згідно тих надуманих, брехливих аргументів — татари і чеченці співробітничали з німцями, і це повинно було виправдати ці сталінські злочини. Але голос правди про геноцид кримськотатарського народу прозвучав тоді в Україні, зокрема, на сторінках підпільного журналу «Ідея і чин» (№ 10 за 1946 рік) у статті українського публіциста Осипа Горновського.

Розпалювання шовінізму у російського народу — це один бік медалі. А другий її бік — русифікаційна політика по відношенню до неросійських народів, яка проводиться сьогодні з такою поспішністю, безоглядністю та насильством, котрі пишають далеко позаду найжорстокіших царських русифікаторів. Сталінські верховоди не гребують будь-якими засобами, а якщо говорити про їхню винахідливість у цьому плані, то вони не мають собі рівних.

У першу чергу русифікація здійснюється при допомозі систематичного фізичного знищення неросійських народів та насильницким насадженням російського елемента на неросійських землях. Знищуються не просто одиниці, а цілі народи.

Усі пам'ятають опублікований 26.06.1946 року закон Верховної Ради РРФСР, який затвердив «переселення» в інші райони СРСР двох народів: кримських татар і чеченців — і скасував Чечено-Інгушську та Кримську автономні республіки. Це переселення — не що інше, як фізичне знищення цих народів. Форми, якими воно здійснювалося, важко й уявити: кого не розстріляли, не відправили до в'язниць, той без будь-якого майна був насильно вивезений у сибірські тундри на повільну смерть. Два історичні народи, відомі своєю героїчною боротьбою, перестали існувати, а їхня батьківщина, їхні рідні землі заселені сьогодні росіянами. Таким чином два важливі стратегічні пункти — Крим і Грозний — стали тепер повністю російськими. Довершили те, чого не встигли закінчити царські колонізатори, причому здійснилося це у XX столітті методами, які перевершують методи часів найжорстокішої колоніальної політики.

Тут доречно звернути увагу на ті аргументи, які вигадали для цього «переселення» сталінські верховоди. Вони пояснюють це тим, що в той час, коли народи СРСР захищали свою незалежність, «багато чеченців і кримських татар, завербованих німецькими агентами, вступили в організовані німцями добровольчі загони і разом з німецькими військами вели збройну боротьбу проти частин Червоної Армії, а також, за вказівками німців, створювали диверсійні банди по боротьбі з Радянською владою у тилу, **причому основна маса населення Чечено-Інгушської і Кримської АРСР не виявляла опору** цим «зрадникам» батьківщини» (закон про скасування Чечено-Інгушської АРСР і про перетворення Кримської АРСР у Кримську область).

Такий вигляд має офіційне пояснення, у дійсності ж все було інакше. Німецько-більшовицька війна, наближення фронту, перехід фронту зароджували у всіх поневолених народів СРСР надії на своє визволення. Також і кримські татари і чеченці, які ніколи не відмовлялися від своїх одвічних устремлінь до свободи, які палко ненавиділи російсько-більшовицьких поневолювачів, що перетворили їхні землі у колонії, а їх самих — у колоніальних рабів, взялися за зброю і піднялись на боротьбу. Ці народи прагнули до свого визволення і, піднявшись за нього на боротьбу, не були ніякими німецькими пакизами. Війну, фронт вони розглядали лише як моменти, котрі полегшували б їм визвольну боротьбу. Те, що основна маса населення Чечено-Інгушської і Кримської АРСР не виявляла опору цим нібито зрадникам, як афішували сталінські верховоди, величезною мірою свідчить про те, що боротьба ця була в народі популярною, народ її підтримував, вона була народно-визвольною. Вона свідчить про те, що весь народ не хотів жити у сталінському ярмі, яким його більше 25 років ощасливлювали тоді фізичного знищення їх. Це підлість того ж роду, яка проявляється по відношенню до українського народу, чия справедлива визвольна боротьба також безсоромно таврується, як німецька агентура. Коли ж говорити про добровольчі батальйони, то в них були не тільки чеченці і кримські татари, а й усі інші народи СРСР, ненависть яких до більшовицтва зручно використали німці, а з росіян була створена спеціальна армія — Російська визвольна армія (РВА). Та й багато з тих, хто перебував у добровольчих батальйонах, боролися проти німців, наприклад, багато чеченців, інгушів, татар перейшли в УПА і в її лавах боролися проти гітлерівських і сталінських імперіалістів.

Ми навмисне детальніше зупинилися на цих двох фактах: вони надзвичайно промовисті для більшовицької русифікаторської політики, вони просто класичні приклади, до того ж вони були офіційно проголошені і не полишають ни кремлівські можновладці. Боротьба ця була своєрідним проявом придушеної свободи цих народів. Сталінські вельможі не дали можливості їм «самовизначитися» або «відділитися», як надають на це «право» у своїй «найдемократичнішій конституції», але за такі бажання, у прикладі іншим, жорстоко після своєї перемоги покарали їх.

Твердження, нібито боротьба чеченців і кримських татар велася при допомозі німецьких агентів, — це брехня, необхідна для виправдання «переселення» цих народів, навіть у найдовірливіших (такі насамперед перебувають за межами СРСР) будь-яких сумнівів. Але це не означає, що це випадкові, відірвані безпрецедентні для більшовицької дійсності факти. Ні, безпрецедентні вони в одному відношенні — офіційній публікації. А тимчасом таке знищення, якого зазнали кримські татари та чеченці в СРСР, всезагальне, воно особливо посилилось останнім часом, різниця лише в тому, що не всі народи такі малі, як чеченці чи кримські татари, щоб їх можна було усіх «переселити». Знищення всіх інших чисельніших народів проводиться планово і систематично.

Зокрема, жорстоко знищується український народ, який ніколи не переставав боротися за своє визволення, який сьогодні, вже п'ятий рік продовжує свою збройну повстанську боротьбу. До 1940 року більшовики знищили майже 12 мільйонів українців, а також внаслідок штучно створеного голодомору в 1932—1933 роках — 6—7 мільйонів. При відступі з України у 1941 році вони знищили усіх в'язнів у тюрмах. Для знищення українського народу сталінські імперіалісти використали війну: вони гнали своїми «загороджувальними загонами» українців у самісіньке пекло в найнебезпечніші місця, що спричинилося до величезних жертв. За три роки нової більшовицької окупації більшовики розстріляли, замучили, посадили до в'язниць і вислали у Сибір понад 1 мільйон українців. Нині вони викликали новий голод, що потягне за собою нові мільйони жертв. Для задоволення потреб у робочій силі для піднесення промисловості Сибіру планується (частково вже реалізується) величезне переселення робітників з України на Урал і в Сибір. Ці переселення — не новина для України, вони вже неодноразово мали місце. Коли більшовицькі правителі хизуються своїми колонізаторськими успіхами Сибіру, то, власне, ці успіхи є результатом таких насильницьких переселень. Ось у яких страшних, жахливих цифрах вимальовується фізичне знищення українського народу.

У той же час в Україну хмарами надсилається російський елемент, головним чином у міста і промислові центри. Досить буде відзначити, що поляки виселені із міст Західної України, у яких вони проживали у великій кількості. Зараз повністю заселяються росіянами Львів, Тернопіль, Рівне та інші міста, які вже виключно мають російське обличчя. Міста Східної України є такими давно. Русифіковані царською Росією, вони такими залишилися і тепер і, як і колись, є бастіонами русифікації, розсадниками російського впливу в Україні.

Поряд з насильницьким насадженням російського елемента, сьогодні провадиться посилений наступ, найбільший із усіх колишніх, на духовно-культурне життя неросійських народів, на саму душу цих народів. Метою цього наступу є: 1) прищепити неросійським народам почуття нижчої гідності; 2) прищепити почуття російської поваги до російського народу як «старшого брата», як керівної нації. Це, у свою чергу, ставить за мету: полегшити асиміляцію цих народів, зменшити їх духовно-моральний опір, підірвати духовні основи визвольної боротьби цих народів, врешті прикрасити ширмою «допомоги» і «керівної ролі» російського народу голий сталінський імперіалізм.

Публікацію підготував Володимир КРАСНОДЕМСЬКИЙ.

(Газета «Голос України» від 20 травня 1992 року).

ХТО ВИДАСТЬ ПЕРШИЙ АТЛАС ДНІПРА?

Зруйнувачня Запорізької Січі Катериною II було пов'язане як з державно - організаційними заходами російського уряду, так і з певними його геліополітичними планами. У «вищих колах» Санкт-Петербурга на могутню водну артерію Дніпра покладали великі надії: вона мала слугувати вельми зручною і дешевою транспортною магістраллю для торговельних зносин з європейськими й близькосхідними країнами, що мали вихід до Чорного моря.

Аби налагодити регулярне судноплавство по Дніпру, слід було вивчити фарватер ріки, її бухти, затони, заплави й пороги. Лише після цього передбачалося побудувати пристані, прокласти під'їзні дороги, налагодити лоцманську службу.

Обстежити Дніпро від його витоку до гирла, практично — від Смоленська до Херсона, Адміралтейська колегія доручила спеціальній експедиції, яку очолив капітан другого рангу Сава Коковцов. Вона розпочала роботу навесні 1784 року і завершила похід пізно восени. Зібрані багаті матеріали упродовж наступних двох років опрацьовувалися у креслярській майстерні Адміралтейства.

Понад два десятки аркушів великого формату, на яких уляглася розкреслена на окремі ділянки ріка, зібрали в одну теку, що дістала назву «Атлас реки Днепра, сочиненной с окуратной описи 1784 года по имянному Ея Императорского Величества указу от г. Смоленска вниз по течению до впадения в Лиман, с присоединением оного и до Черного моря. При Адмиралтейской коллегии ее чертежной 1786 года».

Годі казати про виняткову історико-географічну цінність атласу. По-перше, тут зафіксований Дніпро таким, яким він був наприкінці XVIII століття, тобто в його несплюндрованій активним втручанням людини «першозданності». По-друге, атлас з неспростовною достовірністю відобразив грабіжницьку політику російського царизму щодо України: на карти нанесені узбережні землі із вказівкою на власників, якими поспіль були крупні урядовці й військові.

Який вжиток мав атлас, про це архіви поки що мовчать. Так само важко сказати, хто й коли завіз його в Україну. Можливо, він потрапив сюди разом з фаворитом цариці Г. О. Потьомкіним, під чиєю орудою на півдні імперії тривали бойові дії й освоєння захопленого Росією краю. Можливо, атлас захопив із собою Сава Коковцов, який невдовзі після завершення картографічних робіт повернувся на флот і був переведений з Балтики в один з чорноморських екіпажів.

Останній, кому належав атлас, — археолог і нумізмат Платон Бурачков, який жив у Херсоні і брав участь у діяльності Одеського товариства історії і старожитностей. Разом з великим і цінним зібранням його книжок праця експедиції Сави Коковцова в 1880-х роках була подарована Одеській міській публічній бібліотеці, спадкоємицею якої у радянський період стала Одеська державна наукова бібліотека імені М. Горького, у відділі рідкісних книг та рукописів якої атлас зберігається тепер.

Автор цих рядків не раз намагався привернути увагу видавців до видатної пам'ятки вітчизняної картографії. На жаль, численні його публікації в журналах та газетах України й Росії запишилися без відгуку.

Чи сьогодні знайдуться люди, які зроблять перший — і донині єдиний! — атлас Дніпра набутком усієї України?

Григорій ЗЛЕНКО,
письменник,
член Республіканської асоціації українознавців.

м. Одеса.

Релігійна інформація

ОСВЯЧЕННЯ ДИТЯЧОЇ ЛІКАРНІ

Наприкінці липня у Бережанах Тернопільської області відбулося відкриття і освячення районної дитячої лікарні. Обряд освячення провели священики різних конфесій: УГКЦ, УАПЦ і церкви християн євангелівської віри.

ЦЕРКВИ І УКРАЇНСЬКА АРМІЯ

21 липня у Львівському музеї історії релігії відбулося засідання Міжцерковної ради у справах душпастирської роботи в Збройних Силах України. У роботі Міжцерковної ради взяли участь представники Української автокефальної православної церкви, Української греко-католицької церкви, Української православної церкви Київського патріархату, Української православної церкви Московського патріархату та релігійної спільноти Церква адвентистів сьомого дня. Учасники конституювали Раду як постійний консультативний орган різних церков і конфесій у справах душпастирства в Збройних Силах України та висловилися за вироблення спільної узгодженої позиції з даного питання. Вона буде представлена у доповідях на науково-практичній конференції з питань вдосконалення духовно-гуманітарної роботи в Збройних Силах України, що відбудеться весною наступного року в Києві під егідою Міністерства оборони України.

УРОЧИСТОСТІ В КОЛОМИЇ

Четверту річницю собору духовної України було відзначено у Коломиї на Воскресінській горі.

Цього року віруючі Коломийщини направились хресним ходом до святих місць. На горі, у капличці, було відправлено святу літургію та панахиду по загиблих. Насамкінець урочистостей відбувся святковий концерт.

ПРИЛУЧЕННЯ ДО ДУХОВНОСТІ

Керівництво лікувально-трудового профілакторію, що у селі Маринопіль Галицького району Івано-Франківської області, посприяло особам, які відбувають примусове лікування від алкоголю, у виділенні прмміщення під капличку.

З допомогою та консультаціями отця Андріана за невеликий час силами хворих було обладнано невеличке культове приміщення, у якому з недавнього часу відправляють богослужіння.

ПАМ«ЯТІ МИТРОПОЛИТА АНДРЕЯ ШЕПТИЦЬКОГО

Як повідомила львівська газета «За вільну Україну», у державному архіві Тернопільської області відкрилася виставка публікацій, фотографій, матеріалів про громадсько-політичне життя Андрея Шептицького. Виставка приурочена 50-річчю з часу смерті митрополита, який сорок три роки керував Українською греко-католицькою церквою.

ЛЮДСЬКЕ КОХАННЯ НЕ Є ЛИШЕ ІНСТИНКТОМ

Під час однієї з останніх щонедількних молитв до Богородиці Іван Павло II ще раз підтвердив, що католицька церква не вважає статеве життя гріхом.

Папа зазначив, що протягом всього історичного розвитку християнське вчення розвивало гармонійне бачення людини та визнавало важливу і цінну роль статевих стосунків у людському житті.

Як наголосив римський архієрей, людське кохання не є лише інстинктом. Мудра та вільна людина повинна домінувати над ним.

Агенція релігійної інформації.

Екологія і ми

ОСТРОВИ ТРИВОГИ

«Лебедячі острови» як пам'ятка природи міжнародного значення посідають особливе місце серед заповідників Криму. До недавнього часу вони були справжнім царством птахів на мілководді Каркінітської затоки. Тут протягом року можна було зустріти понад 230 видів пернатих, сорок вісім з яких занесені до Червоної книги України. На островах гніздяться жовта чапля, коровайка, білоокий нирок, середній крохаль, кулик-сорока, велика сова. Сюди прилітають на линяння лисухи й лебеді, останні нерідко залишаються й на зимівлю.

Заповідник має особливий державний статус і суворо охороняється законом. На його територію перехожому не потрапити. Однак господарська діяльність людей давно негативно відбивається на долі п'яти унікальних островів та їх мешканців. Не минули безслідно для них гідромеліорація степів, будівництво рибницьких ставів та рисових чеків. Некотрольоване скидання неочищених технічних вод сільськогосподарських і хімічних підприємств призвело до опріснення морської води, замулювання заповідної водної території, загибелі багатьох видів флори і фауни. Разом з промисловими стоками в море і грунт потрапляють пестициди, нітрати, нітрити. Товщина мулових нанесень на узбережжі затоки становить від 40 до 80 сантиметрів. Відбувається підняття морського дна, а піщані острови розмиваються, опускаються під воду. З кожним роком погіршуються умови гніздування птахів, гине їхня кормова база.

Наукові дослідження, що проводились тут кілька років тому працівниками севастопольського Інституту біології південних морів, переконливо довели тенденцію до деградації екологічної ситуації. Отруйні речовини, важкі метали виявляються вже не тільки у воді та грунті, а й у яйцях птахів і тканинах морських тварин і риб. Спостерігається концентрація свинцю в донних відкладах, яка перевищує норму в 3—15 разів, значне їх забруднення нікелем, ртуттю, залізом. Міді у воді в два-три рази більше фонової, а вміст цинку перевищує граничнодопустиму норму в 10—20 разів.

Все це веде до невідновних втрат. Різко скоротилася в заповіднику кількість білих лебедів, чапель, інших видів птахів. Хворіє і гине потомство. Вчені давно б'ють на сполох, але не мають жодних важелів, щоб припинити нищення унікального куточка природи. Теоретично до охорони навколишнього середовища причетні багато державних служб, а на ділі захистити «Лебедячі острови» нікому.

Ще кілька років — і благодатне пташине царство перетвориться на смердячу стіну яму без ознак життя.

Тетяна УСПЕНСЬКА.
сел. Роздольне.

БІЛЯ ВИШНЕВОГО САДОЧКА

У Сімферополі відкрито шість фірмових магазинів кооперативу «Комплекс-90» на орендній основі. Серед них і магазин № 5, що на Московському майдані. Колись тут продавали овочі та фрукти. М'ясокомбінат (директор І. Г. Курзин) виділив необхідні матеріали для реконструкції торгового залу, інших приміщень. Встановлено холодильні камери, обладнується пиріжкова.

— Тепер кожного дня в магазин завозимо свіжу продукцію — ковбасні вироби, м'ясо, — розповідає директор магазину Лідія Бельченко. — Заявку подаємо залежно від попиту покупців. Щодня реалізуємо майже 2,5 тонни продукції 28 найменувань.

М'ясокомбінат постачає магазинам продукцію за оптовими державними цінами з невеликою надбавкою — 8 процентів за м'ясопродукцію та варені ковбаси, а 9,5 процентів — за копченості.

Магазин № 5 дає виручку — 100 і більше мільйонів карбованців на день. Тут дружний колектив. Всі мають відповідно фахову освіту. Лідія Бельченко і старші продавці Зінаїда Макашова та Тетяна Ніколенко навчалися в Донецькому торговому інституті.

Надвечір, коли я зустрівся з колективом, дівчата були веселі, хоч і стомлені. Вони з радістю вийшли сфотографуватися у вишневий садочок, що поруч з магазином. Для них це була маленька перерва — адже весь день за прилавком.

На знімку (зліва направо): Тетяна Коротка, Антоніна Зінкіна, Ірина Севрюк і Тетяна Ніколенко.

Текст і фото Микола ЛІСОВОГО.

Історичний досвід

ПОВЕРТАЮЧИСЬ ДО ЗАБУТОГО

На початку XX століття Україну охоплювала ціла мережа кредитних спілок та кас взаємодопомоги — їх налічувалося понад 3 тисячі. На Східній Україні вони проіснували до кінця непу, на Західній — до приєднання Галичини до Радянської України. Сьогодні Україна відчула необхідність відродження консервативної традиції.

Адже в усьому світі кредитний рух не тільки дає можливість громадянам, які об'єднались у спілки, отримувати позики з невеликим відсотком повернення. Кредитівки виступають ще й запорукою успіху малого та середнього підприємництва і в усіх розвинутих країнах є гарантом економічної стабільності.

Українська кредитна справа, призупинившись в Україні, не втратила своїх традицій. У США Канаді, Австралії існують десятки кредитних спілок – тільки спілка «Самопоміч» з Чікаго, приміром, налічує 15 тисяч членів.

На сьогодні в Україні налічується 32 кредитні спілки — з меншим чи більшим числом членів та внутрішнім капіталом. Загальний же кредитний капітал українських спілок становить близько 4 мільярдів карбованців.

Представники українських кредитних спілок, зібравшись на свій установчий з'їзд в червні, проголосили створення Національної асоціації кредитних спілок України, яку через місяць було прийнято до Всесвітньої ради кредитних спілок — міжнародної організації, яка об'єднує кредитний рух 90 країн світу.

Отже, українським кредитівникам легше буде долати перепони на шляху становлення і відродження вітчизняного кредитного руху. Одна з найбільших проблем полягає у відсутності відповідного законодавства — на сьогодні в Україні діє «Тимчасове положення про діяльність кредитних спілок». Проте без постійного закону про кредитні спілки обумовити всі положення кредитного руху неможливо. Скажімо, на Заході багато спілок виконують функції, притаманні банкам, — оплата рахунків, надання інших фінансових послуг своїм членам, окрім позики. В Україні такого механізму поки що не розроблено. Як і не відпрацьовано систему позик між окремими кредитними спілками. Справа в тому, що кредитна служба не має права вкладати вільні кошти в якісь сторонні підприємства, але часто якась сума залишається поза заявками на позику. В такому разі одна кредитна спілка може надавати позику іншій — під незначні проценти.

Віктор БЕРЕЗОВСЬКИЙ.

м. Київ.

Вісті з Присивашшя

ВИГІДНА СПРАВА

У Красноперекопському районі очікують делегацію з Туреччини. Заморські відвідувачі пропонують вигідну операцію: вони у нас купують овець в обмін на пальне, котре вже надійшло з Туреччини у Крим. А пальне потрібне кожного літнього дня, адже в районі триває заготівля кормів, не за горами збирання рису.

ПРИЙШЛА ЧУМА

На свинотоварній фермі радгоспу «Північний» в селі Красноармійському спалахнула чума, спричинена порушенням зооветеринарних заходів. Сталося так тому, бо закуплених свиней у колгоспі «Країна Рад» сусіднього Первомайського району, де вже появилася хвороба, тримали не окремо, а разом зі здоровими тваринами. Наслідки такого нехлюйства сумні — великих збитків не уникнути, є загроза, що лихо може перекинутись на свиноферми сусідніх господарств. Красноперекопський райвиконком оголосив ситуацію надзвичайною і розробив заходи щодо ліквідації захворювання класичною чумою тварин на фермі радгоспу «Північний».

ВЕРХИ НЕ МОЖУТЬ, А НИЗИ НЕ ХОЧУТЬ

Напружена обстановка склалася у радгоспі «П'ятиозерний». Трудовий колектив вдруге оголосив страйк на знак протесту проти колишнього директора радгоспу І. Шишкіна, якого своїм наказом міністр сільського господарства та продовольства Криму С. Нікольський відновив на посаді.

Уперше в радгоспі страйкували у квітні, під час посівної, вимагаючи, щоб І. Шишкін, котрий тоді оголосив голодівку, залишив директорський кабінет. І от знову неспокійно біля контори «П'ятиозерного». Цього разу тут виставлено пікети, які не пускають на поріг колишнього керівника господарства.

Парадокс ситуації в тому, що міністр відновив І. Шишкіна на посаді, але не звільнив з роботи обраного більш як два місяці тому нового директора А. Максимова, з котрим у «П'ятиозерному» не хочуть прощатися. Для ясності слід додати, що призначення та звільнення керівників господарств в компетенції міністра сільського господарства.

Під час страйку на три дні припинилися зернозбиральні роботи, заготівля кормів.

28 липня відбулися збори, які висловили колишньому (відновленому) директорові недовіру і прийняли рішення продовжувати страйк доти, доки його знову не буде звільнено. Як бачимо, ситуація революційна: верхи не можуть, а низи вже не хочуть жити по-старому

У БРАТІВ ІЗ-ЗА ЗБРУЧА

Наприкінці липня студентське братство «Львівська політехніка» організувало літній табір відпочинку для українських студентів на Закарпатті. На пасказве запрошення відгукнулись і кримчани: група студентів Сімферопольського держуніверситету на чолі із заступником голови Сімферопольського студентського братства А. Іванцем прибула на мальовничі береги Тиси. Табір, у якому відпочивала українська молодь, був розташований у географічному центрі Європи, про що свідчить пам'ятний знак, встановлений ще за часів Австро-Угорської імперії. Звідси сімферопольці і львів'яни зробили сходження на найвищий пункт українських Карпат — гору Говерлу (2061 м).

Після закінчення походу львівські братчики ознайомили кримчан з визначними пам'ятками свого старовинного міста. В ході спілкування між галицькою та кримською молоддю зав'язалися дружні контакти, які напевно будуть продовжені, що зробить ці два географічно віддалені регіони нашої держави у громадському плані ближчими.

Прес-центр Сімферопольського студентського братства.

СІЛЬСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО

ХЛІБ З'ЇМО МИ, А СУБСИДІЇ – ІНФЛЯЦІЯ

Жнива в Україні в розпалі. На думку міністра сільського господарства і продовольства Юрія Карасика, вже у серпні ми почнемо їсти хліб з нового урожаю. Та не треба бути великим провидцем, щоб додати до цього, що чим швидше почнемо, тим швидше з'їмо. Адже валовий збір зерна в Україні нинішнього року очікується не вище 34 млн. тонн, в той час як для нормального функціонування і відтворення потрібно не менше п'ятдесяти.

Отож, коли минулого року довелося піднімати ціни на хліб і переживати емісію завдяки указу екс-президента Леоніда Кравчука про відкриття кредитних ліній, то цього — подібним наслідкам будемо завдячувати постанові кабінету міністрів «Про ціноутворення на сільськогосподарську продукцію». Розрахунки прості як світ. Ціна на зерно, яка закладається у вартість борошна, становить 1290 тисяч карбованців за тонну, а собівартість тонни цього зерна близько двох мільйонів. Вже є простір для дотацій. Але це ще не все. І прем'єр-міністр, і міністр сільгосппроду переконані: за рівнем закупівельних цін на продовольче зерно Україна має вийти на ціни не нижчі, ніж у наших сусідів. Таким чином, на м'яку пшеницю третього класу встановлюється ціна 3,5 млн. крб. за тонну. А це якраз основна пшениця, яка закуповуватиметься у державні ресурси. Добре, якби було прагнення закупити лише стільки, скільки є коштів. Але керівництво уряду непохитне.

Ми маємо викупити у селян, враховуючи зерно, одержане ними як натуральна оплата, не менше 14 млн. тонн збіжжя, а з них 9 млн. тонн пшениці, — підтвердив програму прем'єра перший віце-прем'єр-міністр Валерій Самоплавський, виступаючи на розширеному засіданні комісії Мінсільгосппроду. (До речі, тепер він, колишній лісовод, керуватиме в уряді агропромисловим сектором. І дерева, і хліб ростуть на землі, _ мабуть, вирішив Віталій Масол).

Якщо цей план втілюватиметься в життя, то для субсидій державі буде потрібне не менше 20 трильйонів карбованців. Де взяти ці гроші, знають тільки друкарські верстати на банкнотній фабриці.

Постановою «Про ціноутворення на сільськогосподарську продукцію» уряд вирішив «підтримати» також і тваринництво. Не секрет, що стан цієї галузі особливо тяжкий. Новий імпульс, очевидно, отримає минулорічна тенденція до знищення поголів'я. Адже сьогодні відомо — практично вигоріли пасовища і хліб на півдні України, «горить» Волинь і Хмельниччина. Начебто з благородною метою, щоб хоч якось підтримати галузь, кабінет міністрів пропонує своєрідно дотувати тваринництво. Йдеться про те, що, не змінюючи закупівельних цін на молоко, худобу, птицю, не міняти й роздрібних цін на цю продукцію, а встановити доплату на ту частину виробленого, яка продається у державні ресурси. На це, за попередніми підрахунками, потрібно близько 13,6 трильйона карбованців. Звідки візьмуться такі кошти? Уряд пропонує перетягнути куцу свитину, відкривши ноги і прикривши голову. Тобто сума податку на добавлену вартість, який береться від реалізації молока і м'яса, зараховується на спеціальний рахунок у Мінсільгосппроді і потім цілеспрямовано використовується обласними та районними управліннями сільського господарства для виплати надбавок за продаж цього ж молока й м'яса державі. А кажуть, що не можна двічі ступити у одну воду?!

Однак, незважаючи ні на що, жнива для селян — свята пора. І наперед знаючи, що держава все одно обдурить, хлібороби вже продали у державні ресурси перші мільйони тонн зерна.

Ганна РОМАШКО.

(Пресова Агенція Новин).

БЕЗ КОРМІВ НЕ ВИЖИТИ

Підбиваючи невеселі підсумки жнив-94, керівництво Роздольненського району починає задумуватися: чи варто займати озимим ячменем понад 10 тисяч гектарів, копи щорічно третина з них вимерзає. Хоч він і є основною фуражною культурою.

Тим часом, щоб вижити взимку, основну увагу вирішили приділити заготівлі кормів. З намічених 53 тисяч тонн сінажу вже заготовлено 40 тисяч. Соломи зібрано мало. За неї в обмін за допомогу на збиранні врожаю держплемзавод «Славне» і радгосп «Бакальський» відправили комбайни в Ленінський район. Умільці з колгоспу «Радянська Батьківщина» вже навчилися силосувати солому із застосуванням закваски, що підвищує її поживність у два-три рази. Господарства планують припасти на зиму 28 тисяч тонн сіна, але повторна сіба різних сумішей тільки починається.

Ясно, що кормів бракуватиме, але ж треба підтримати й особисті подвір'я селян. **Тож поголів'я худоби вже зменшується.**

МИ Є ТАКІ...

Сатиреска

Хто ми і що ми?

Ми є дуже всякі. Ми є такі, що за волю кістьми ляжемо. І ту ж волю в солодкій дрімоті проспимо.

Ми є такі. Ми будь-якого ворога у нерівній борні здолаємо. Або ж... наречемо його «вороженьком». І переконаємо себе, що він «згине, як роса на сонці».

А «вороженько» — не роса. І він сам не гине. Він хоче, щоб згинули ми. І все для цього робить.

Ми є дуже хлібосольні. Тому й сидимо без хліба. У житниці Європи! Сіль маємо. У наших спинах стільки солі, що півсвіту просолити можемо. Комусь наробляли хліб, собі наробляли сіль...

Світ працював на себе. Аби щось мати. Ми ж все життя працювали на «визволителів». Які нашою кров'ю наввипередки «визволяли» нашу землю один від одного. А нас «визволяли» від волі.

Потім нас навчили літати. «На крилах соцзмагань». І ми тільки те й робили, що «вносили свій вклад».

Тепер шукаємо: де той вклад? Виявляється, що більше виносили, ніж вносили.

Де той вклад?

Там, де ми його поклали.

Пошукаймо у себе. На горищах, в коморах...

Сто тридцять лопат — ще можна зрозуміти. Може, людина збирається на заробітки. Рити канал. Під Ламаншем. Але двісті п'ятдесят нічних горшків... Це що? Від голоду? Для бартеру. Повезе він їх у Польщу. А там спитають: «Ви на що натякаєте? Ви за кого нас вважаєте?..»

Світ торгував. А наша торгівля людей «отоварювала». Тепер дивуємося, чого світ дивиться на нас, як на худобу.

Ми ж дивимося на світ, як теля на мальовані ворота. І тішимося, що ті ворота ведуть до ринку.

Так. Ринок — це рятівний круг. Але не кожен має можливість його придбати. І тому різнобій. Тому паніка. Ті, що забезпечені «плавзасобами», — стали «бізнесменами». Намагаються використати кожну хвилинку і кожну шпаринку. Щоб нажитися. Ті, що не мають «рятівного круга», стають помаленьку люмпенменами. І панічно бояться потопу. І чекають Ноя.

Ноїв у нас вже було. Чимало. Але кожен брав у свій рятівний човен лише своєї «тварі по парі». А решта — тонули...

Отже, банальна фраза: «Порятунок потопаючих — справа рук самих потопаючих» — не така вже й банальна. Треба вчитися плавати.

Он той вже вміє. Обладнав «шхуну». З візочка з-під пиріжків. Понакладав жуйки, цигарок. Написав: «Фіодор фром корпорейшен». І пливе.

Де він цього навчився? І де бере товар?

Де він цього навчився, сказати важно. Дід — ударник комуністичної праці заводу «Більшовик». Баба — востаннє Леніна бачила. В гробу. Батько — ударник комуністичної праці заводу «Комуніст». Мати — вихована на кращих традиціях піонерок «Артеку». А воно — «фром корпорейшен».

Та що це? «Происки акул империализма»? Чи промахи акул соціалізму?

Реальна дійсність. Звичайне життя. І трохи данина моді.

Вчора іменувався спекулянт. Сьогодні — бізнесмен. Вчора називалося «махнуть не глядя». Сьогодні: «Обміняти по бартеру». Вчора був звичайний шулєр — сьогодні брокер.

Де той «Фіодор» бере товари, сказати ще трудніше. Мабуть, там, де інші їх кладуть. Найгуманніша заповідь епохи соціалізму: «Не проходьте мимо того, що не так лежить...»

Зараз майже щотретій репетує, стогне, ниє: «Недавно було все, а де воно поділося?»

А де воно має взятися? З неба впасти?

Всі страйкують. Всі хочуть великої зарплати. Всі хочуть жити, як в Америці. А працювати, як в Росії.

Ти відроби ту зарплату, яку отримуєш. Тобі за твою роботу руки відбивати треба. Тобі треба добавляти не зарплату, а «срок».

Ти звик, що працюєш «на государство». А «государство» тебе годує. Як ти працював, так воно тебе годувало. Як воно тебе годувало, так ти й працював. А тепер ти вимагаєш «соціального захисту». Від тебе треба захищатися. Ти ось зачинив мене у ліфті. Страйкуєш. Завтра я тебе зачиню у котельній. І буду пікетувати. Побачимо, чия візьме?

«Соціальний захист». Он Гришка. Тридцять років «пропікетував» п'яний у кукурудзі. А тепер пікетує під порогом районного керівника. Також вимагає соціального захисту.

Син його. Водій колгоспу. «Зачем мені та незавісіма Україна, зачем та приватизація? Крутиш баранку цілий день. Нічого не хвата. Горючого не хвата...»

Совісті також «не хвата»... Двадцять вісім разів на день «крутить баранку» до свого подвір'я. У нього там що — диспетчерський пункт?

А скільки таких «віртуозів» в Україні? А скільки в них у руках колгоспних, державних, громадських «баранок»? А скільки у них на подвір'ях власних бугаїв? Де те «горуче» набереться? Воно ж з неба не падає. І з-під бугая, вибачте, не тече. А якби й текло, то він за нього таку ціну загиргилить, що іранська нафта у порівнянні з ним буде виглядати небесною манною.

Навіщо їм приватизація? Навіщо їм воля?

Тут і береш од пуза, і працюєш, як мокре горить. І господарем себе почуваєш. І ні за що не відповідаєш... Та вони за «колхозний строй» животами проповзуть від Зачепилівки до Кремля. Вони із шкіри вилізуть, щоб шкурні інтереси відстояти...

Воно й не дивно. Скільки років вбивали людям у голови, що рай — «соціалізм плюс електрифікація». І, як каже Вітя Царапкін, вийшло «короткое замыкание». Мозок на кишку закоротило. Усі думки тягне в утробу. І виганяє. Через «вихлопну». Хвороба утробна. Протяги. І на очі дає. Крім корита, нічого не бачить. І на вуха. Крім «на» нічого не чує. І пам'ять вишибає. Не тямить, якого він племені, якого роду. Якби не оте характерне полтавсько-черкаське «ель», то на Біблії присягався б, що він «не хохоль», а Агафʼя Ликова з «Таежного тупика».

Буває, що національна свідомість прокидається. Коли промиє сивухою «контакти». Зареве відчайдушно: «По-го-сія-га-ла ггогірочки». Але не вище «гогірочків». Щоб не запідозрили у націоналізмі...

З національного духу лише перегар зостався. Горілчаний. І півколіна гопака.

Гопакувати ми вміємо. Бутафорні шаровари. Бутафорна шабля. Бутафорне «засвистали козаченьки». Тільки шкура натуральна. Труситься при кожному слові «Україна»...

«Козаченьки». Від старої кози. Хребта розігнути не можуть. Тіні своєї випростаної бояться... «Національна гордість» — лише у шароварах...

Ми є такі...

Маємо національних рабів з королівськими апетитами. Але й маємо національних лицарів із рабськими болячками...

Ще не об'єдналися, а вже роз'єднуємося. Ще не збудували державу — уже розсмикуємо її на державки. Ще не зайняли надійну позицію — уже створюємо опозицію. Маємо достобіса крикливих і амбітних «отоманів» і маємо мало тихих сумлінних воїнів...

Ми є такі...

Та все вляжеться. Тільки б раба із себе вичавити. Раба чужого пана. Раба свойого черева. Раба власних амбіцій.

І щоб совість у нас була не бутафорною.

І щоб не були ми такі сердешні. Не затішилися національними прапорами. Не замилувалися національними піснями. Не задрімали у національних шароварах.

Бо по степах наших, по селах і містах наших, на святих місцях понівечених скіфських баб ще стоїть сатанинський кремлівський дід із протягнутою рукою... і чатує на нашу свободу...

Євген ДУДАР.

ВЕСЕЛИМ ПЕРОМ

Михайло ВИШНЯК

ГІРКЕ ПОХМІЛЛЯ

Клим надибав за селом
Гната Цибулину.
З ранку в роті не було
В друзів ні краплини.

А до того ж, як на гріх,
Не працює лавка.
Клим і Гнат ні в сих, ні в тих —
Хоч на місяць гавкай.

— Мо', до Мотрі подамось, —
Каже Клим до Гната, —
Щоб у неї не знайшлось,
Я не вірю, брате.

В двері грюкнули як слід —
Тихо, мов у вусі.
Баба вибігла за пліт
До сусідки Дусі.

Хлопці в двері крадькома,
Як Шерлоки Холмси,
Шасть — сюди, туди — нема
Ну нічого зовсім.

Бачать в сінях кам'яних
Два цебра здорові.
(Готувала баба в них
Пійло для корови).

Тільки часу з того дня
Вже багато вийшло,
Тому Мотрина квашня
Дуже перекисла.

Клим відро одне відкрив —
Дух йому забило.
В роті пальцем покропив:
— Евріка! «Чорнило!»

Як накинулись по тім
На оте відерце,
Відірвались, як у нім
Заблищало денце.

То ж раділи, як пили,
Перестали пити —
Животи в них почали
На очах товстіти.

В Клима луснув ремінець,
Він штани тримає.
Гнат кричить: «Ну що за грець
Мене розпирає!»

Порятуйте, люди, нас
Од цієї напасті.
Хай би жлуктив чорт
той «квас»!
Ой, порве на части!

Як там їм допомогли,
Знає вся округа.
Тільки більше не пили
Два нещасні друга.

Ой, сміялось все село —
Молоді і літні:
— Ще такого не було —
Мужики-вагітні.

Їм тепер нема ніде
Від сільчан проходу.
Як назустріч хто іде,
Хоч із мосту — в воду.

Як побачать люди їх
(Хоч тікай з дороги),
То й запитують крізь сміх:
— Ну, коли ж пологи!

ВОНО ТОБІ ТРЕБА!

Лектор в клубі щось
там мимрив —
Не чути нічого.
— Чи не можна голосніше! —
Хтось гукнув до нього.

Розізлився, що спинили
(Яка в тім потреба!)
І гукнув у зал щосили:
— Воно тобі треба!

м. Сімферополь.

ПРО ХАРЧІ ТА ГРОШІ

Чоловік дружину лає:
— Що ти наробила?
Чи запасу в нас немає?
Чом же накупила
Харчів таких — аби яких
(Хай були б хороші!)
А ти стратила на них
Усі наші гроші!
Жінка каже:
— Ти на мене дуже не кричи,
Зараз гроші ці псуються
Швидше, ніж харчі.

Юрій КНИШ.

м. Алушта.

ЗУСТРІЧ НА КУРОРТІ

Гумореска

Якось в Ялті зустрілися
Валентин і Боря,
Незвичайно: в самих плавках...
на березі моря.
В Борі груди волосаті,
товста, кругла спина,
А Валентин худий, тонкий,
як та балерина.
Разом вчились в одній школі,
в місті Новий Вінник,
Боря вчився ледь на трійки,
Валентин — відмінник.
Тепер Валентин — бухгалтер,
день і ніч рахує.
Боря уже років шість
барами керує.
— Хто з тобою! — запитав
Боря Валентина.
Той відповів:
— Жінка, теща і мала дитина.
— Ну, а ти з ким біля моря
время коротаєшь?
— З колегами по роботі,
та ти їх не знаєш:
Нона, Віка, Маргарита, Лара,
комерційних два завмага
і бармен із бара.
Он вони усі сидять,
на отій веранді,
Ну, а скоро нас чекає
обід в «Ореанді».
Знову мовив Валентин:
— Чудова погода!
Дістав з сумки пляшку води
і три бутерброди.
— Ми сьогодні дуже рано
загорать приперли,
Понесу, щоб жінка й теща
з голоду не вмерли...
...Я все чув і дивувався
цьому парадоксу,
І думками поділився
з тренером по боксу:
Яке зараз життя пішло, —
кожен про це знає.
Один в барах, ресторанах,
інший — голодає.
Є диплом у Валентина,
і знання хороші,
А у Борі десять класів —
і шалені гроші.
Тренер вислухав мене,
усміхнувсь, і каже:
— Може думать хто як хоче,
та ніхто не скаже,
Кому в житті чекать щастя
від судьби-злодійки,
Чи тим, хто вчився на відмінно,
чи тим, хто на трійки...

Юрій КЛИМЧУК.

м. Ялта.

Валентин НЕГОДА

КВІТИ

Гарна дівчина, як цвіт,
Запитала маму:
— Що добавить до води,
Щоб квіти не в'яли?
Може цукру, гліцерину,
Або щось складніше,
Щоб з півроку не гинули
І стояли свіжі?
Та сказав їй
батько так:
— Щоб квіти не в'яли —
Будь такою, щоб
щодня
свіжі дарували.

КІНДРАТ

Кіндрат в будинку відпочинку
Зрання до ночі грав у доміно.
Не відпочив бодай ні
на хвилинку,
Не був на дискотеці, ні в кіно...

І вже коли додому все зібрав,
Щоб їхати до себе у село,
В захопленні, побачивши,
сказав:
— Тут, виявляється, і море
ще було!

м. Сімферополь.

ДИВИНА

Ділилася Вероніка
Своєю бідою:
— В мого, — каже, чоловіка
Щось із головою.

Чи пороблено людині?..
Аж на серці важко:
З риболовлі приніс
нині
недопиту пляшку.

Семен САВЧЕНКО.

Олександр Чуксін — один з найстаріших (і найстарших!) письменників Криму. Незабаром йому виповниться 82 роки від дня народження, з яких майже 50 він присвятив літературній діяльності. Перші книги О. Чуксіна «Курсанты» та «Семья крылатых» з'явились напередодні Великої Вітчизняної війни. Тоді ж, в 1940 році, його, молодого прозаїка, за рекомендаціями поетів — українського Степана Крижанівського та російського Миколи Риленкова — було прийнято до Спілки письменників СРСР.

1940 року в Мінську побачила світ книга О. Чуксіна «Родники» російською та в перекладі білоруською мовою. А через рік, уже під час війни, окремим виданням вийшла повість «Соколы» (1941).

По війні виходили друком його книги повістей і романів — «Таран» (1946), «По пятам врага» (1957), «Однополчане» (1962), «Орлиное племя» (1965), «Сын летчика» (1977), «Останутся навечно» (1987), «Самолеты оставляют след» (1990). Треба зазначити, що роман «Однополчане» перевидавався тричі — двічі у Новосибірську та один раз в кримському видавництві «Таврія», а повість «Орлиное племя» виходила у м. Грозному в перекладі чеченською мовою.

Оповідання, нариси О. Чуксіна друкувалися в журналах «Прапор», «Советский воин», «Радуга», «Неман», «Дніпро», в колективному збірнику творів письменників-фронтовиків «Вогненні дороги», присвяченого 40-річчю Перемоги.

Всі книги російського письменника О. Чуксіна присвячено нелегким долям військових льотчиків. Він по праву вважається літописцем подвигів цих славних захисників неба в роки Великої Вітчизняної війни. Так воно й мусить бути: адже й сам Олександр Чуксін — колишній військовий льотчик, згодом — комісар 43-го, 132-го і 13-го авіаполків на Західному та Південно-Західному фронтах, заступник командира Окремої авіаційної бомбардувальної частини 1-го і 4-го Українських фронтів.

Учасник бойових дій з перших днів війни. Так, саме з перших днів війни він, старший політрук Чуксін, брав участь у бойових операціях проти гітлерівських загарбників. І воював хоробро, відважно, славно. Про що й засвідчує пожовкла від часу фронтова газета «Слово бойца», де у статті під заголовком «Экипаж Чуксина сбил фашистский самолет» військовий кореспондент розповідає про те, як у перші дні війни екіпаж старшого політрука Чуксіна по кілька разів на день вилітав на бомбардування механізованих колон противника, як на ворожі танки падав смертоносний вантаж стокілограмових бомб.

В одному з таких повітряних боїв в запеклій сутичці з ворожими літаками влучним кулеметним вогнем екіпаж льотчика Чуксіна збив фашистський літак. Указом Президії Верховної Ради СРСР від 26 червня 1941 року старшого політрука Олександра Никифоровича Чуксіна за зразкове виконання бойових завдань і виявлені при цьому доблесть і мужність нагороджено орденом Червоного Прапора. Це була перша бойова нагорода О. Чуксіна на першому ж тижні війни. А за довгі воєнні роки ще немало заслужених високих нагород прикрасили груди мужнього воїна і письменника.

Свій фронтовий шлях О. Чуксін розпочинав у званні старшого політрука від білоруського міста Гродно, де дислокувалася його бойова частина. Брав участь в обороні Мінська, Смоленська, Москви, Харкова, Сталінграда, Дніпропетровська, Полтави, Старобільська... Визволяв Житомир, Тернопіль, Львів, Івано-Франківськ, Ужгород, після чого його 13-й гвардійський червонопрапорний полк почав іменуватися Ужгородським. А далі шлях проліг в Польщу, Чехословаччину, Німеччину...

— Тільки в боях за визволення української землі від ворога загинуло близько ста чоловік льотного і технічного складу мого авіаполку, — згадує Олександр Никифорович. — А ще ж близько 130 чоловік віддали своє життя під час оборони російських і білоруських міст. Війна забрала дуже багато моїх фронтових побратимів, тому я, як один з тих, хто чудом уцілів, лишився живим, як, нарешті, письменник повинен був розповісти і про живих, і про загиблих друзів. Прийдешні покоління повинні знати про мужність і героїзм воїнів-пілотів, які ціною власного життя наближали світлий день визволення від фашистської навали як української землі, з якою у мене так багато пов'язано, так і земель інших слов'янських народів.

О. Н. Чуксін ще й після війни продовжував службу в авіачастинах, виховував молодих пілотів, ділився з ними своїм бойовим досвідом. По звільненні у запас в званні гвардії підполковника приїхав на постійне мешкання у Сімферополь. Активно працював у Кримській письменницькій організації, обирався депутатом міськради, був делегатом багатьох письменницьких з'їздів. Часто розповідав нам, молодшому поколінню літераторів, про свою дружбу і фронтові зустрічі з українськими письменниками — Ігорем Муратовим, Юрієм Шовкоплясом, Іваном Ле, Олексою Десняком... Про останнього, з яким бачився напередодні його загибелі в 1942 році під Харковом, написав теплі спогади, що увійшли до збірника, присвяченого світлій пам'яті цього самобутнього прозаїка.

Я дивлюсь на ледь згорблену постать старого ветерана війни, на його вкриті шрамами від опіків руки, які колись міцно і впевнено тримали штурвал бойової машини, а зараз продовжують тримати (як і колись) письменницьке перо. Дивлюсь і посинівному радію, бо, незважаючи на свій солідний вік, в очах Олександра Никифоровича ще промінциться молодечий блиск, в кутиках уст грає усмішка, а душа, як і раніше, сповнена творчих задумів. Одна з останніх його робіт — рукопис нового роману «Особое задание», що мав побачити світ 1992 року — до 80-річчя від дня народження письменника. Однак економічна скрута, в якій опинилися і видавництва, не дозволила здійснитися творчим планам письменника. Та не такий він, колишній бойовий пілот, прозаїк О. Чуксін, аби сидіти, склавши руки. Він частий гість у військових частинах, в молодіжних аудиторіях та робітничих колективах. А на його робочому столі — сторінки рукопису нового роману.

Цими днями до редакції нашого часопису Олександр Никифорович приніс нове оповідання про бойові подвиги льотчика кримськотатарської національності, який до війни жив у Бахчисараї.

Пропонуючи це оповідання-бувальщину до уваги наших читачів, ми від душі зичимо колишньому відважному льотчику, ветерану війни і ветерану літератури Олександру Никифоровичу Чуксіну міцного здоров'я, довголіття, звершення творчих задумів та нових цікавих книг!

Данило КОНОНЕНКО,
голова Кримської організації Спілки письменників України.

ЛІТОПИСЕЦЬ ПОДВИГУ ЗАХИСНИКІВ НЕБА

Олександр ЧУКСІН

«ПІКОВИЙ ТУЗ»

Оповідання-бувальщина

Льотчик-винищувач Нариман Чубаров, кримський татарин, родом з Бахчисараю, не поспішаючи, йшов вузькою звивистою вуличкою німецького міста Оберглогау. Мимо, здіймаючи хмари куряви і мовби спотикаючись на поворотах, поспішали на захід наші вантажівки, а обабіч маячили скарлючені обгорілі німецькі танки.

У повітрі ширяв невловний запах штемпельної фарби і стічних канав. Стояв спекотний квітень 45-го. Біля розбитого будинку Нариман побачив німця, який зняв капелюха і, витягнувши його поперед себе, чемно кланявся російським офіцерам, що проходили повз нього. Він був худий, цибатий, замість правої ноги із холоші штанів стирчала дерев'янка. Засмальцьована куртка, які носили німецькі пілоти, стовбурчилась на його плечах. Помітивши Наримана, німець раптом здригнувся, витягнувся, як струна, але спохопившись, зігнувся у поклоні. «Очевидно, колишній військовий, — подумав Нариман. — Чорт його зна, десь-таки я його бачив. А тільки де?» Він зробив кілька кроків, озирнувся і відчув якесь занепокоєння. «Ій-Богу, знайоме обличчя...» Проте чимало людей довелось перебачити, може, й схожий на когось. Однак від цієї думки йому не стало легше, почуття настороженості не полишало його. Нариман озирнувся ще раз і... згадав.

...Йшов травень сорок другого року, наші війська відступали. Невеликий польовий аеродром, на якому базувалася його частина, розташовувався біля Дінця. Трохи поодаль, за річкою, виднівся Ізюм, зруйнований бомбардуваннями. З південної сторони від міста пролягав путівець, який зв'язував тил із фронтом. Над ним і з'являвся ворожий літак, майже з тією точністю, з якою сходило сонце. Інколи німецький пілот спускався до бриючого польоту і обстрілював натовпи біженців та наших змучених солдатів і командирів, що відступали. Із землі добре було видно цей італійський літак «Маккі», який недосвідчені солдати й офіцери за зовнішнім його виглядом приймали за нашу «Чайку». Тому й багато з них гинуло. За ним почали стежити наші зенітники й льотчики, але «Маккі» ніколи не вступав у бій, а при наближенні наших літаків просто ховався за хмари. Нариман вперше побачив його, коли їхав із шпиталю після поранення. «Маккі» обстріляв вантажівку, і Нариману довелося кілька хвилин лежати в канаві. Він обматюкав цього нахабного німця міцними словами і поклявся, що при зустрічі всадить йому подвійну норму свинцю. Коли «Маккі» зробив розворот, Нариман помітив на хвості літака пікового туза, намальованого яскравою фарбою.

«Зачекай-зачекай, я з тобою колись зіграю в піки-козиря!» — пригрозив він. У полку всі льотчики були напоготові, горіли нестримним бажанням збити «Маккі». Нариману іноді вдавалося майже наздогнати «пікового туза», але в останню мить якось само по собі виходило, що той вивертався і ховався в хмарах. В частині почали жартувати: «Не везе нашому Чубарову в карти, німець на піковому тузі весь час виграє!»

Потім Наримана поранило, і ось він прибув з госпіталю у свою частину. Багатьох друзів-льотчиків вже не було в живих. Командир частини полковник Марков зрадів. Обняв старшого лейтенанта і наказав:

— Бери мій літак і готуйся до вильоту. Незабаром мінятимемо точку, — потім важко зітхнув, кинувши: — Все відступаємо, відступаємо... — і раптом насторожився. Хоча сонце і опускалося до пагорбів за Дінцем, золотячи своїм скісним промінням листя дерев, до його слуху долинув гул чужого мотора. — Знову проклятий «Маккі», — сказав він.

Нариман розуміюче глянув на полковника, підбіг до літака, технік посміхнувся йому, зняв колодки.

— Все в порядку, командире, можете злітати!

Літак, набираючи швидкість, відірвався від землі. Небо було чистим, і лейтенант відразу ж помітив літак «Маккі». Розвернувшись вправо, полетів назустріч. Німець цього не чекав і різко спікірував до землі, намагаючись вивернутись і відійти на свою сторону, але швидкість була недостатньою.

Нариман перерізав йому шлях, пішов у лоб, відкрив вогонь з кулеметів. Перша черга різонула по мотору «Маккі» — і спалахнуло полум'я. В ту ж мить німецький пілот викинувся з парашутом. Упав недалеко від лісу. Нариман бачив, як він скинув лямки парашута і побіг до річки. Лейтенант швидко спікірував до землі і посадив літак на галявині. Вистрибнувши з кабіни, побіг услід. «Піковий туз» маячив попереду, і відстань помітно скорочувалась. В якусь мить німець зник у кущах, але Нариман не відставав. Тоді ворожий льотчик, озирнувшись, скинув важкі чоботи. Намагаючись затримати лейтенанта, почав стріляти з пістолета. І раптом у лісі вибухнув снаряд, за ним — ще, ще... Нариман згадав, що вранці німці прорвалися біля Барвінкового. Невже ворог підійшов до ріки, — подумав він. — Треба відходити... Ще чого — прямо в руки німцям втраплю. Відходити? І відпустити цього клятого «пікового туза», який завтра ж з'явиться у повітрі і знову розстріюватиме наших людей? Зусиллям волі відкинув думку про смерть: — О, ні! «Заради врятування своїх варто ризикнути...»

І Нариман майже наздогнав «пікового туза», цілячись у ноги, вистрелив з нагана

Німецький пілот присів, повернувши своє обличчя у його бік. Лейтенант виразно побачив це довгобразе, дивно витягнуте обличчя, котре нагадувало пташине.

«Бач, як його природа витесала, мерзотника!» — подумав Нариман, і в ту ж мить куті німця зірвали з нього кашкет. Він майже машинально приліг, а «піковий туз» раптом вигнувся, як кішка, припадаючи на одну ногу, стрибнув з кручі і зник у річці. Нариман глянув на правий берег і побачив на гребені німецькі танки, а ще ближче, на схилі пагорба, — ворожих автоматників.

— Все одно знайду! — пригрозив він і побіг до свого літака.

Відтоді було багато боїв, на багатьох фронтах доводилося воювати, але «пікового туза» він більше не зустрічав і нічого про нього не чув. Був час, коли Нариман навіть вирішив, що німецький ас був тоді серйозно поранений і потонув, проте зараз на вулиці він зрозумів, що помилився. З капелюхом у руках і з дерев'янкою, що була замість ноги, стояв колишній пілот з «Маккі». Неможливо було, побачивши хоч раз це довге, неприродно витягнуте пташине обличчя, помилитися.

— Донець? Ізюм? — показуючи на дерев'яну ногу колишнього аса, запитав Нариман.

Злісна гримаса викривила обличчя німця, але він стер її зусиллям волі і зігнувся ще нижче.

З російської переклав Федір СТЕПАНОВ.

У ДИТЯЧОМУ САДОЧКУ «КАЗКА».

Фото К. ДУДЧЕНКА.

На черговому засіданні Сімферопольського міського товариства «Просвіта» відбулося прослуховування записів виступів українських політичних діячів, які брали участь в урочистостях, присвячених 50-річчю від дня заснування Української Головної Визвольної Ради (УГВР).

На ювілейному вечорі у Львівському оперному театрі виступили Роман Голідей — один з організаторів першого збору УГВР, Микола Лебедь — колишній генеральний секретар УГВР, Слава Стецько — голова проводу ОУН і КУНу, учасники УГВР Павло Турула та Мирослав Прокоп.

Схвильованим був виступ Наталі Осьмак — дочки першого президента УГВР киянина Кирила Осьмака, який ще в 1918 році співпрацював з Центральною Радою. Заарештований **НКВС, К. Осьмак відмовився підписати «покаяння», щоб вийти на волю.** Помер у Володимирівській в'язниці 1966 року.

«АРТ» — ЕФЕКТ МИСТЕЦТВА

Художники кримського творчого об'єднання «Арт» зарекомендували себе, як своєрідний і багатий на творчі індивідуальності колектив, зокрема, такими, як Андрій Балюк, Юрій Лаптєв, Андрій Медведик, Олександр Долгих, Михайло Лутс, Ірина Сажина, Олександр Соломатін...

Цілий тиждень сімферопольці та гості міста знайомилися з їхнім мистецтвом, яке відзначається високою художньою культурою, виразністю образної мови, активними пошуками нового. Автори стараються на своїх роботах зосередити глядача так, щоб, вдивляючись в образи, він міг мати такий настрій, як і художник. І це їм удається, що засвідчують відгуки глядачів. «Давно не було такої цікавої виставки з свіжими і несподіваними думками», — ділиться своїми враженнями відвідувачка Олена Жданова. Організував виставку випускник Сімферопольського художнього училища Андрій Балюк.

Особливо виділяються роботи закоханого у пейзаж Михайла Лутса. Його камерні пейзажі, наприклад, «Живий потік», «Щасливий сон», виконані темперою зовсім акварельні. Особливий настрій справляють і живописно-декоративні роботи Андрія Балюка. Формами і колірними співвідношеннями він поєднує багато технік, вводить символи, інколи навіть поряд з реалістичними абстрактні образи.

Юрій Лаптєв та Олександр Долгих захоплюються графікою змішаної техніки — використовують перо, монотипію, гравюру, офорт, суху голку, м'який лак. Строката живописна манера у Бориса Головерова. В Олександра Соломатіна живопис своєрідний. Його «Будиночки» у стриманих сіруватих кольорах. Композиції Ірини Сажиної «Море», «Степ», «Річка» — рельєфні. Це своєрідний гімн кримській землі.

Експонувалися на виставці скульптури малих форм з дерева, моржових і мамонтових бивнів. Ці унікальні витвори робить Андрій Медведик. Він показав серію скульптур за мотивами збірки сонетів «Квіти зла» Шарля Бодлера, а Вадим Алексєєв, засновник товариства шанувальників високої поезії, зробив переклад цих сонетів з французької мови. Видавнича група «Релікт» випускає цього року в Сімферополі маленьку книжку «Квіти зла» Ш. Бодлера з обкладинкою Андрія Медведика. Невеличка скульптура «Сон Гоголя» виконана із дерева.

Побувавши на виставці, відвідувачі побачили роботи, що вселили в їхні душі віру в прекрасне.

Наш кор.

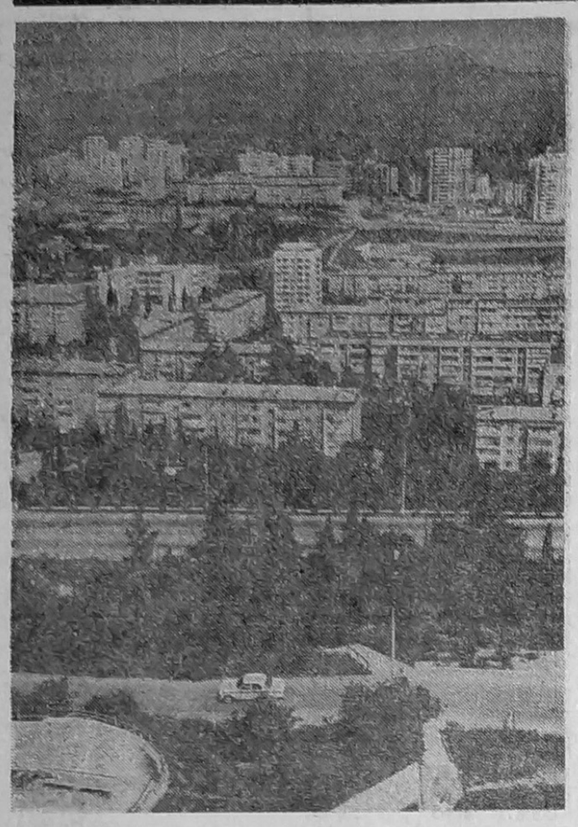

Алушта будується.

Фото К. ДУДЧЕНКА.

ПРАЦЮЄ СОНЦЕ

Теоретичні дослідження в галузі чистих джерел енергії переходять у сферу практичної реалізації. Спеціалісти підприємства «Крименергоремналадка» на чолі з інженером Леонідом Загоруйком запустила в Севастополі першу геліоустановку. Агрегат, що функціонує завдяки сонячній активності, дає споживачеві 4 кубометри гарячої води щодня, а це еквівалент економії майже 300 кіловатів-годин електроенергії. Вітчизняний зразок дешевший від західних аналогів і якнайкраще придатний до кримських умов.

Микола РОЩИН.

м. Севастополь.

НА ВІДПОЧИНОК У ПОЛТАВУ

З ініціативи духовного управління мусульман України у спортивному таборі «Старт», що у Полтаві, організовано відпочинок для дітей мусульман. Торік у Красноперекопську також було створено духовне товариство мусульман, яке виділило 10 путівок для кримськотатарських і таджицьких дітлахів, батьки яких живуть у місті.

До 20 серпня дітвора відпочиватиме у «Старті», вивчатиме основи мусульманства та випробуватиме себе в різних видах спорту.

Наш кор.

ЦІКАВО ЗНАТИ, ЩО...

...перший проект танка запропонував у 1911 р. австрійському військовому міністерству винахідник Бурштин. На цьому документі вже після закінчення війни виявили напис: «Здійсненню не підлягає». Пропонували свої проекти таких машин і російські інженери Менделєєв, Пороховщиков, Васильєв. Без успіху. В 1912 р. нова розробка з'явилася в Англії. На ній теж чиясь рука вивела: «Марення божевільного». Однак 15 вересня 1916 р. саме англійці вперше застосували металеві самохідки в бойових діях. У квітні 1917 р. подібну грізну зброю мали французи. Цікаво, але справжнім винахідником танка був... письменник-фантаст Герберт Уеллс. 90 років тому він надрукував оповідання «Земноходні броненосці», в якому докладно описав цей вид військової техніки.

...в усякому кольорі людина вирізняє багато відтінків. Навіть чорний має їх кілька десятків. Але часто трапляється й таке, що, скажімо, робітникові бавовняної фабрики він здається одним, а вимогливому контролерові — іншим.

Невже не можна кольори визначити якось інакше, не «на око»? Японські приладобудівники створили ЕОМ, що розрізняє... сто мільйонів різних кольорів! Між іншим, лиш один червоний має... 8 мільйонів відтінків.

...гадюка здатна ковтати предмети, значно більші за свою голову. Робить вона це завдяки нижній щелепі. Обидві її половинки не щільно сходяться знизу, кістки з'єднані еластичною перетинкою, яка й дозволяє нижній щелепі розтягуватися. Варто гадюці вхопити великий предмет, як починають діяти невеликі рухомі кістки, які підштовхують його всередину. Інколи це може бути... цілий заєць.

...у болотяній воді разом з водоростями живе й гриб, якого можна назвати хижаком. Він живиться маленькими черв'яками. Грибні ворсинки швидко «вростають» у жертву і за добу повністю висмоктують її.

СПОРТ

МЕДАЛІ, МЕДАЛІ...

Сім золотих медалей завоювали на Іграх доброї волі в Петербурзі спортсмени нашої країни. Особливо відзначилася сімферопольська гімнастка Катерина Серебрянська, яка стала володаркою трьох нагород цих змагань.

А з американського міста Чікаго привіз до Криму бронзову медаль Арсен Ібрагімов. Наш земляк потрапив до призової трійки на першості світу серед кадетів у вільній боротьбі.

ДАМНИЦЯ

ВИПУСК 73-Й

В життєвій і спортивній біографії шахових майстрів Федора Богатирчука і Олександра Селезньова є чимало спільного. Обидва були чемпіонами України (О. Селезньов переміг 1927 року в четвертій першості, а Ф. Богатирчук — 1937-го у дев'ятій), обидва під час другої світової війни емігрували за кордон, імена обох в СРСР, за рідкісними випадками, вперто замовчувалися. Поки що найповніше їхній доробок репрезентовано у книжці Юрія Семенка «Шахи в Україні». Тим аматорам, які хотіли б мати цей цінний посібник, радимо заглянути до сімферопольської книгарні, що на проспекті Кірова, 28. Наводимо партію, якої нема у книжці Ю. Семенка.

Ф. БОГАТИРЧУК — О. СЕЛЕЗНЬОВ. Матч. Київ, 1928. Захист Берда. 1. f4 Kf6 2. kf3 b6 3. d3 d5 4. e3 e6 5. g3 Cb7 6. Ch3 Kbd7 7. b3 Cb4+ 8. Kpf2 Cd6 9. Cb2 Фе7 10. Te1 e5 11. Kbd2 0-0 12. fe K:e5 13. Kd4 g6 14. Kb5 Cb4 15. a3 Kfg4+ 16. C:g4 C:d2 17. Ф:d2 K:g4 18. Kpg1 f6 19. Фb4 Фd7 20. Фf4 Ke5 21. Kd4 c5 22. Kf3 d4 23. Kd2 g5 24. Фf1 de 25. T:e3 Фc6 26. Te4 Фd7 27. Te2 Фc6 28. Te4 Фd7. Нічия.

У 34-му випуску ми передрукували з книжки «Шахи в Україні», опубліковану 1930 року у львівському тижневикові «Неділя» мініатюру Євгена Онищука, який потім емігрував до Канади: білі — Кре1, Фа6, Ка2; чорні — Крb1, пп. b2, b3.

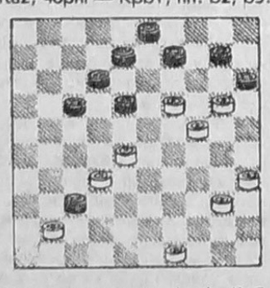

Мат за два ходи. 1. Фа4! Як нам вдалося з'ясувати, вона перегукується з двоходівкою австрійського гросмейстера Карла Шлехтера («Schachzeitung», 1916): білі — Крf1, Фh6, Кd2, Кf2; чорні — Крс1, пп. c2, c3. 1. Фа6!

БОБРОВНИКА (Мозир, Білорусь). Білі — дамки a1, a5, b2, d6, d8, f4, h4, прості b4, c7, d2, g3; чорні — дамка e1, e5, прості b6, c3, d4, f2. Заставити просту.

Для шанувальників шашкової гри пропонуємо (див. на діаграмі) проблему севастопольського майстра спорту Анатолія УВАРОВА, в якій білі починають і виграють, та задачу Миколи.

Розв'язок задачі (вип. 72-й). 31 (37 А), 38—42, 41, 12, 47. А(27), 16, 36, 31, 23, 27, 18, 10, 19, 44 і т. д. з двома фіналами.

ПРОГРАММА ТЕЛЕВИДЕНИЯ

Понедельник, 15 августа

УТ-1

15.40 "Все - всем".
17.00 УТН.
17.10 "Бодетаун". 31, 32 серии.
18.00 "Звездочки".
18.30 Канал "Д".
19.30 Концерт.
20.00 УТН.
20.10 Ай Пи Киев.
20.15 "Громада" представляет.
21.00 Футбол. "Динамо" - "Нива".
21.45 Спокойной ночи, дети.
22.00 УТН.
22.35 Телерадиореклама.
22.40 Пектораль.
23.00 Ай Пи Киев.
23.05 Худ.фильм "Зона смерти" /США/.
0.35 Фестиваль украинской песни "Доля-94".
1.20 УТН.

"ОСТАНКИНО"

16.00 Новости.
16.25 Новые имена.
17.00 Звездный час.
17.40 Сами о себе.
18.00 Новости.
18.25 Мир сегодня.
18.40 Азбука собственника.
19.00 Час пик.
19.25 "Дикая Роза".
19.50 "Если...". Ведущий В. Познер.
20.40 Спокойной ночи, малыши.
21.00 Новости.
21.45 Встречи с А.Солженицыным.
22.05 Спортивное обозрение.
22.40 "Э.Радзинский: Загадка могилы царской семьи".
23.40 Баскетбол. Чемпионат мира. Мужчины. Финал.

УТ-2, УТ-3, "РОССИЯ", КРЫМ-ТВ

7.00 Вести.
7.20 Требуются...
7.30 Формула-730.
8.00 Время деловых людей.
8.30 Устами младенца.
9.00 Новости Эй-Би-Си.
9.30 Док.фильм.
9.55 Утренний концерт.
10.15 Телегазета.
10.20 Мульт-пульти.
11.40 Крестьянский вопрос.
12.00 Вести.
16.00 Вести.
16.20 Мульти-пульти.
16.50 Там-там новости.
17.05 Новая линия.
17.20 Бизнес в России.
17.40 Видеотекст.
18.00 ТНК.
18.20 Крымское футбольное обозрение.
18.35 Студия "Деловой мир".
21.30 Перекресток.
22.05 Худ.фильм "Сухие и мокрые". 4 серия.
23.10 "ДЭН-ТВ" представляет.
23.30 СИТ-3.
23.40 Телеигра "5+1".
0.00 Окна.
0.30 Про-видео.
1.05 СИТ-3.

"ЧЕРНОМОРСКАЯ"

7.00 РОССИЯ.
9.05 Повтор вечернего блока передач.
12.00 РОССИЯ.
19.05 Мультфильм.
19.25 Телегазета ТВ-7.
19.35 Фильмы с участие Ч.Чаплина.
20.20 Музыкальный микс.
20.40 Худ.фильм "Невеста из Парижа".
22.00 РОССИЯ.

Вторник, 16 августа

УТ-1

9.00 УТН.
9.10 Худ.фильм "Призрак замка Моррисвилль".
10.30 Доброго вам здоровья.
11.00 Пектораль.
11.15 Мультфильм.
11.30 Бенефис Яна Табачника.
14.40 Гороскоп мод.
15.40 "Все - всем".
17.00 УТН.
17.10 "Бодетаун". 33, 34 серии.
18.00 Телеочерк.
18.30 Наедине со всеми.
19.30 Горькая память земли.
20.00 УТН.
20.10 Ай Пи Киев.
20.15 В Украинском доме.
21.00 Концерт старинной музыки.
21.35 Телерадиореклама.
21.40 Спокойной ночи, дети.
21.55 Ай Пи Киев.
22.00 УТН.
22.35 Телерадиореклама.
22.40 Блок-Нот.
23.00 Ай Пи Киев.
23.05 Худ.фильм "Филиал".
0.40 Фестиваль украинской песни "Доля-94".
1.10 УТН

"ОСТАНКИНО"

6.30 "Утро".
9.00 Обзор рынка недвижимости.
9.15 Посмотри, послушай...
9.40 "Дикая Роза".
10.35 Мультфильм.
10.45 Дело.
11.00 Новости.
16.00 Новости.
16.25 "Война роботов".
16.50 Между нами, девочками...
17.05 Рок-урок.
17.40 За кулисами.
18.00 Новости.
18.25 Документы и судьбы.
18.40 Знак вопроса.
19.00 Час пик.
19.25 "Дикая Роза".
19.50 Тема.
20.40 Спокойной ночи, малыши.
21.00 Новости.
21.45 Из первых рук.
22.00 Худ.фильм "Собаки".
23.55 Новости.
0.05 Телешоу "50Х50".

УТ-2, УТ-3, "РОССИЯ", КРЫМ-ТВ

7.00 Вести.
7.20 Требуются...
7.30 Формула-730.
8.00 Время деловых людей.
8.30 Устами младенца.
9.00 Новости Эй-Би-Си.
9.25 Утренний концерт.
9.45 Без ретуши.
10.40 Телегазета.
10.45 "Возлюбленная Союза Лидия Смирнова".
11.35 Клип-антракт.
11.40 Крестьянский вопрос.
12.00 Вести.
16.00 Вести.
16.20 Студия "Рост".
16.50 Там-там новости.
17.05 Военный курьер.
17.20 Новая линия.
17.40 Видеотекст.
18.00 ТНК.
18.20 "Барев".
18.50 "Там парк и дол видений полны".
19.15 "Парадоксы Пушкина".
19.35 Фестиваль "Золотая рыбка".
20.05 Освящение престола.
20.30 СНН.
21.00 Визитка.
21.05 Сезон.
21.20 Про-видео.
21.50 Приват-ТВ представляет.
22.50 Сегодня на сегодня.
23.00 Джемикс.
23.30 СИТ-3.
23.40 Худ.фильм.
1.30 СИТ-3.

"ЧЕРНОМОРСКАЯ"

7.00 РОССИЯ.
9.05 Повтор вечернего блока передач.
12.00 РОССИЯ.
19.05 "На пороге ночи" (37 часть).
19.30 Мультфильмы.
19.50 Телегазета ТВ-7.
20.00 Уника-ТВ "Время местное",
20.20 "Пока я есть..."
20.45 Уника-ТВ "Развлечение сегодня".
21.00 Худ.фильм "Разбитый вдребезги".
22.45 РОССИЯ.

Среда, 17 августа

УТ-1

9.00 УТН.
9.10 Свічадо.
9.55 Приватизация имущества госпредприятий.
10.15 Концерт ансамбля гитаристов.
10.35 Худ.фильм "Волчий приют".
12.10 Деликатес-шоу.
13.00 УТН.
13.10 Худ.фильм "Конец старых времен".
14.45 Артистическое казино.
15.40 "Все - всем".
17.00 УТН.
17.10 "Бодетаун". 35, 36 серии.
18.00 Телеочерк.
18.30 Мультфильм.
18.40 На юбилее Пекинского телевидения.
20.00 УТН.
20.10 Ай Пи Киев.
20.15 На юбилее Пекинского телевидения.
21.20 Балет "Ромео и Юлия".
21.35 Телерадиореклама.
21.40 Спокойной ночи, дети.
21.55 Ай Пи Киев.
22.00 УТН.
22.35 Телерадиореклама.
22.45 Экономическое обозрение.
23.00 Ай Пи Киев.
23.05 Худ.фильм "Грех".
0.25 "Весенние вариации".
0.55 УТН.
1.05 Гороскоп мод.

"ОСТАНКИНО"

6.30 "Утро".
9.00 Российский дайджест.
9.15 Мультфильм.
9.30 "Дикая Роза».
9.55 Клуб путешественников.
10.45 Деловой вестник.
11.00 Новости.
16.00 Новости.
16.25 "Война роботов".
16.50 На балу у Золушки.
17.05 "Летающий дом",
17.40 Телерадиокомпания "Мир".
18.00 Новости.
18.25 Мир сегодня.
18.40 Технодром.
19.00 Час пик.
19.25 "Дикая Роза".
19.50 Кинопанорама.
20.40 Спокойной ночи, малыши.
21.00 Новости.
21.45 Монолог.
22.00 "Посвящение в любовь". Худ.фильм.
23.20 Футбол. Австрия - Россия.

УТ-2, "РОССИЯ", КРЫМ-ТВ

7.00 Вести.
7.20 Требуются...
7.30 Формула-730.
8.00 Время деловых людей.
8.30 Завтрак для чемпионов.
9.00 Новости Эй-Би-Си.
9.30 Утренний концерт.
9.45 "Санта-Барбара",
10.35 Телегазета.
10.40 Студия "Рост".
10.55 Пилигрим.
11.40 Крестьянский вопрос.
12.00 Вести.
16.00 Вести.
16.20 Студия "Рост",
16.50 Там-там новости.
17.05 Дальний Восток.
17.45 Видеотекст.
18.00 "Крымский промінь",
18.35 ТНК (на крымскотатарском).
19.15 Ана Юрт.
19.45 Художественная панорама.
20.05 Концерт.
20.35 "Санта-Барбара".
21.25 Фестиваль "Святошин-94".
22.15 "Хиала" предлагает.
22.25 Криминальная хроника.
22.45 "Выход".
23.10 Фильм-спектакль "Восемь любящих женщин".

"ЧЕРНОМОРСКАЯ"

7.00 РОССИЯ.
9.05 Повтор вечернего блока передач.
12.45 РОССИЯ.
19.05 "На пороге ночи" (38 часть).
19.30 Мультфильмы.
19.50 Телегазета ТВ-7.
20.00 Уника-ТВ "Портрет на фоне -- Борис Гребенщиков".
20.45 Музыкальный микс.
21.00 Худ.фильм "Дурачки".
22.45 РОССИЯ.

Четверг, 18 августа

УТ-1

9.00 УТН.
9.10 Худ.фильм "Зона смерти" /США/.
10.35 Загадка Терпсихоры.
11.20 С кинокамерой по миру.
12.00 В Украинском доме.
12.45 Мультфильм.
13.00 УТН.
13.10 Худ.фильм "Филиал".
14.45 Концерт.
15.40 "Все - всем".
17.00 УТН.
17.10 "Бодетаун". 37, 38 серии.
18.00 "Шанс".
18.25 "Олесский замок".
18.55 Хозяином на земле.
19.15 Мультфильм.
19.25 "Арт-обстрел".
20.00 УТН.
20.10 Ай Пи Киев.
20.15 Ваш выход, артист. Григорий Гладий.
21.15 Память.
21.35 Телерадиореклама.
21.40 Спокойной ночи, дети.
21.55 Ай Пи Киев.
22.00 УТН.
22.35 "Таврійські ігри".
22.55 Ай Пи Киев.
23.00 Григорий Гладий /продолжение/.
0.00 "Гарт".
1.00 УТН.

"ОСТАНКИНО"

6.30 "Утро".
9.00 Обзор рынка недвижимости.
9.15 Мультфильм.
9.40 "Дикая Роза".
10.05 В мире животных.
10.45 Предприниматель.
11.00 Новости.
16.00 Новости.
16.25 "Война роботов".
16.50 Мультитроллия.
17.05 ..До 16 и старше.
17.40 Планета.
18.00 Новости.
18.25 Документы и судьбы.
18.40 Загадка "СБ".
19.00 Час пик.
19.25 "Дикая Роза".
19.50 Встреча для вас.
20.40 Спокойной ночи, малыши.
21.00 Новости.
21.40 Москва - Кремль.
22.00 Лотто "Миллион".
22.30 "Услышь мою песню". Худ.фильм /Великобритания/.
0.20 Новости.
0.30 Максима.

УТ-2, "РОССИЯ", КРЫМ-ТВ

7.00 Вести.
7.20 Требуются...
7.30 Формула-730.
8.00 Время деловых людей.
8.30 Сам себе режиссер.
9.00 Новости Эй-Би-Си.
9.30 Поехали.
9.40 "Санта-Барбара".
10.30 Телегазета.
10.35 Утренний концерт.
10.50 Совершенно секретно.
11.40 Крестьянский вопрос.
12.00 Вести.
16.00 Вести.
16.20 Студия "Рост".
16.50 Там-там новости.
17.05 Господа-товарищи.
17.20 Новая линия.
17.40 Видеотекст.
18.00 ТНК.
18.20 Программа греческой редакции.
18.50 Встреча с членами правительства.
19.35 "Пути возрождения",
20.05 "Музыкальная гостиная".
20.35 "Санта-Барбара".
21.25 Стиль жизни.
21.55 "Севастопольские рассказы".
22.25 Концерт с участием Д.Гнатюка, М.Стефюк, А.Соловьяненко, А. Мокренко.

"ЧЕРНОМОРСКАЯ"

7.00 РОССИЯ.
9.05 Повтор вечернего блока передач.
12.45 РОССИЯ.
19.05 "На пороге ночи" (39 часть).
19.30 Мультфильмы.
19.50 Телегазета ТВ-7.
20.00 Уника-ТВ "Европейский калейдоскоп".
20.30 "Музыка и хлам".
21.00 Худ.фильм "Как украсть миллион".
23.10 РОССИЯ.

Пятница, 19 августа

УТ-1

9.00 УТН.
9.10 "Таврійські ігри".
9.30 Григорий Гладий.
11.40 Худ.фильм "Грех".
13.00 УТН.
13.10 "Гарт".
14.10 Камерный концерт.
14.35 От "А" до "Я".
15.40 "Все - всем".
17.00 УТН.
17.10 "Бодетаун". 39, 40 серии.
18.00 Муз.фильм.
18.45 Как избавиться от привычки курить.
19.15 Мысли против течения.
20.00 УТН.
20.10 Ай Пи Киев.
20.15 "Долгая дорога в дюнах". 5 серия.
21.25 Э. Григ. Норвежские мелодии.
21.40 Спокойной ночи, дети.
21.55 Ай Пи Киев.
22.00 УТН.
22.35 "Таврійські ігри".
22.55 Ай Пи Киев.

23.00 Арт-майдан.
0.05 Сны напрокат.
0.35 Футбол. "Торпедо" - "Прикарпатье".
1.20 УТН.

"ОСТАНКИНО"

6.30 "Утро".
9.00 Новый старт.
9.15 "Сорока".
9.40 "Дикая Роза".
10.05 Мультфильм.
10.15 Помоги себе сам.
10.45 Бизнес-класс.
11.00 Новости.
16.00 Новости.
16.25 "Про Красную Шапочку". 2 серия.
17.35 Мультфильм.
17.50 Азбука собственника.
18.00 Новости.
18.25 Человек и закон.
19.00 Док.фильм.
19.25 "Дикая Роза".
19.50 Поле чудес.
20.40 Спокойной ночи, малыши.
21.00 Новости.
21.45 Детектив "На двойной поворот".
23.25 Политбюро.
0.00 Новости.
0.10 Музобоз.
0.50 Авто-шоу.
1.05 Программа "Х".

УТ-2, УТ-3, "РОССИЯ", КРЫМ-ТВ

7.00 Вести.
7.20 Требуются...
7.30 Формула-730.
8.00 Время деловых людей.
8.30 Ретро-шлягер.
9.00 Новости Эй-Би-Си.
9.30 Поехали.
9.40 Клип-антракт.
9.45 "Санта-Барбара".
10.35 Телегазета.
10.40 "Таганское танго".
11.40 Крестьянский вопрос.
12.00 Вести.
16.00 Вести.
16.20 Студия "Рост".
16.50 Там-там новости.
17.05 Граница с Прибалтикой.
17.40 Видеотекст.
18.00 ТНК.
18.20 "Хофнунг".
18.50 Мультфильм.
19.00 Парламентский час.
20.00 "Крымский вопрос".
20.35 "Санта-Барбара".
21.25 В правительстве Крыма.
22.00 Худ.фильм.
23.30 СИТ-3.
23.40 Футбол как футбол.
0.40 Классика мирового киноискусства.
2.25 СИТ-3.

"ЧЕРНОМОРСКАЯ"

7.00 РОССИЯ.
9.05 Повтор вечернего блока передач.
13.10 РОССИЯ.
19.05 "На пороге ночи" (40 часть).
19.30 Мультфильмы.
19.50 Телегазета ТВ-7.
20.00 Уника-ТВ "Портрет на фоне -Богдан Титомир".
20.40 Худ.фильм "Дорога в рай".
22.30 РОССИЯ.

Суббота, 20 августа

УТ-1

9.00 УТН.
9.10 Ритмическая гимнастика.
9.30 "Таврійські ігри".
9.50 "Краски".
10.25 Родная речь.
10.40 Язык до Киева доведет.
11.25 Доброго вам здоровья.
11.55 Украина сегодня.
12.45 Обозрение "Жилетт".
13.15 Г. Лорка. "Нас теперь двое". Спектакль
15.20 Мультфильм.
15.30 Благая весть с Риком Реннером.
16.00 УТН.
16.10 Концерт капеллы бандуристов
17.00 Док.фильм.
17.15 Синтез.
17.35 Мультфильм.
17.55 "Долгая дорога в дюнах". 6 серия.
19.05 Плеяда.
20.00 УТН.
20.10 Ай Пи Киев.
20.15 Хроника МВД.
20.30 Кинорежиссер Василий Витер.
21.10 Окно в Америку.
21.40 Спокойной ночи, дети.
21.55 Ай Пи Киев.
22.00 УТН.
22.35 "Таврійські ігри".
22.55 Ай Пи Киев.
23.00 Худ.фильм "Соломенная шляпка". 1 серия.
0.05 Концерт МСМ.
1.10 УТН.

"ОСТАНКИНО"

7.30 Субботнее утро делового человека.
8.15 Спорт-шанс.
8.45 Слово пастыря.
9.00 "Марафон-15" - малышам.
9.30 Телерадиокомпания "Мир".
11.00 Утренняя почта.
11.30 Я - женщина.
12.00 Новости культуры.
12.10 "Смак".
12.25 Преодоление.
12.55 Худ.фильм "Военно-полевой роман".
14.25 Телескоп.
15.00 Новости.
15.20 Лабиринт.
15.50 "Кэтвизл".
16.25 Играй, гармонь.
17.10 Могила неизвестного ребенка.
17.20 В мире животных.
18.00 Брейн-ринг.
18.55 "До и после".
19.45 Худ.фильм "Айвенго". 1 серия /США/.
20.40 Спокойной ночи, малыши.
21.00 Новости плюс.
21.45 "Комиссар". 9 серия.
22.45 Смехопанорама.
23.25 Астролябия. Ночной канал.

УТ-2, УТ-3, "РОССИЯ", КРЫМ-ТВ

8.00 Вести.
8.25 Мульти-пульти.
8.45 Студия "Рост".
9.15 Телеэрудит.
9.20 Пипигрим.
10.05 Вкусно, очень вкусно.
10.15 "Моление о кошках и собаках".
10.25 Музыка всех поколений.
11.00 Обратный адрес.
11.45 Провинциальные письма.
12.15 Худ.фильм.
13.40 Крестьянский вопрос.
14.00 Вести.
14.20 Изабель.
15.05 Ю.Катин-Ярцев. Памятник мастера.
15.50 Звезды Америки.
16.20 Футбол без границ.
17.00 Видеотекст.
17.15 Человек и дорога.
17.35 Как живешь, пенсионер?
17.55 Встреча с прессой.
19.00 Студия "СВ" представляет.
19.10 "Выше крыши".
19.40 "ТрибунаЛ".
20.15 "Меценат".
20.40 Худ.фильм.
22.05 Вечерние развлечения.
22.35 Ток-шоу "Черный кот".
23.00 Про-видео.
23.30 СИТ-3.
23.40 Худ.фильм "Белый Клык".
1.40 СИТ-3.

"ЧЕРНОМОРСКАЯ"

8.00 РОССИЯ.
9.05 Повтор вечернего блока передач.
12.30 РОССИЯ.
19.05 Мультфильм "Дамбо".
21.10 Худ.фильм "Чужой" (3 часть).
22.00 РОССИЯ.

Воскресенье, 21 августа

УТ-1

9.00 УТН.
9.10 Ритмическая гимнастика.
9.30 В воскресенье утром.
10.30 "Таврійські ігри".
10.50 Телефильм "Мир вам, ибо терпели".
11.50 Служу народу Украины.
12.35 Худ.фильм "Земля".
14.10 Художник И.Ижакевич.
14.45 Мультфильм.
15.00 Желаем счастья.
16.00 УТН.
16.10 Село и люди.
16.55 Украинское хоровое пение.
17.25 Улыбка.
17.40 Мультфильмы.
18.20 Стиль жизни.
19.15 "Свічадо".
20.00 УТН.
20.30 "Долгая дорога в дюнах". 7 серия.
21.30 "Суперкнига-2".
22.00 УТН.
22.35 "Таврійські ігри".
22.55 Ай Пи Киев.
23.00 "Соломенная шляпка". 2 серия.
0.05 Чемпионат Европы по женскому футболу. Украина - Польша.
0.55 УТН.

"ОСТАНКИНО"

8.15 Олимпийское утро.
8.50 Спортлото.
9.00 Марафон-15.
9.30 С утра пораньше.
10.00 Полигон.
10.30 Пока все дома.
11.00 Утренняя звезда.
11.55 Под знаком "Пи".
12.40 Малые города России.
13.10 "После Столыпина". Часть 2.
14.00 Мультфильм
14.10 "Подводная одиссея команды Кусто".
15.00 Новости.
15.20 Телерадиокомпания "Мир".
16.05 Живое дерево ремесел.
16.10 Америка с М.Таратутой.
16.45 Большой театр. Дни и вечера.
17.30 Клуб путешественников.
18.20 Новости.
18.30 Телепоция.
18.45 "Баскетбольная лихорадка", "Настоящие охотники за привидениями".
19.45 Бомонд.
20.05 КВН-94. Кубок чемпионов.
22.00 "Воскресенье".
22.50 Праздник авиации в Тушино.
23.20 Любовь с первого взгляда.
0.00 Новости.
0.10 Ныне.

УТ-2, УТ-3, "РОССИЯ", КРЫМ-ТВ

8.00 Вести.
8.25 Здорово живешь.
8.40 Студия "Рост".
8.55 Детский телетеатр. "Деревянный рыцарь".
10.25 Доброе утро, Европа.
10.55 Аты-баты...
11.25 Вспоминая Утесова...
12.25 Мультфильм.
13.40 Шесть соток.
14.00 Вести.
14.20 Не вырубить...
14.35 Вручение Б.Ахмадулиной Пушкинской премии.
15.05 XX век в кадре и за кадром.
15.50 В мире животных.
16.45 Мир и война.
17.15 "Плывет корабль".
18.05 Волшебный мир Диснея.
19.00 Праздник каждый день.
19.15 Видеотекст.
19.30 "Джокер".
22.00 Сегодня на сегодня.
22.10 "Сеньорита".
23.10 5 студия.
23.30 СИТ-3.
23.40 Про-видео.
1.00 СИТ-3.
2.00 СИТ-3.

"ЧЕРНОМОРСКАЯ"

8.00 РОССИЯ.
9.05 Повтор вечернего блока передач.
12.05 РОССИЯ.
19.05 ДЕТСКИЙ МИР. Худ.фильм "Три друга",
20.45 Музыкальный микс.
20.50 Худ.фильм "Последняя суббота".
22.00 РОССИЯ.

Засновники: Всеукраїнське товариство «Просвіта» імені Тараса Шевченка, Кримська організація Спілки письменників України, трудовий колектив редакції.

Наш розрахунковий рахунок № 609217 у Сімферопольському філіалі Укрбанку «Відродження», МФО 324861.

Редакція не завжди поділяє думки авторів публікацій, відповідальність за достовірність фактів, цифрових та статистичних даних несуть автори.
Рукописи не рецензуються і не повертаються.
Редакція застерігає собі право скорочувати статті і виправляти мову.

Газета зареєстрована Державним Комітетом України по пресі. Реєстраційне свідоцтво КВ № 803. Індекс 30553.
Телефони редакції: головний редактор 29-86-59; відповідальний секретар 24-61-26; відділи 29-85-59. Факс 29-86-59.

Адреса редакції: м. Сімферополь, вул. Київська, 76, 4-й поверх, кімн. 410.
Листи просимо надсилати за адресою: 333034, м. Сімферополь-34, пошт. скринька № 972.

Головний редактор Олександр КУЛИК.